

სახელმძღვანელო მითითებები

ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების (ცწადპ) სასაკლაოში მართვის შესახებ

მომზადებულია:

მომზადდა საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) საკონსულტაციო პროექტის მხარდაჭერით, რომელიც შვედეთის საერთაშორისო განვითარების თანამშრომლობის სააგენტოსთან (Sida) პარტნიორობით ხორციელდება

სარჩევი

1.სარჩევი2

2.სახელმძღვანელოს მიზანი	4
3.ტერმინთა განმარტება.....	5
4.ცწადპ-ის ზოგადი მიმოხილვა	10
5.სასაკლავოს რეგისტრაციასთან და აღიარებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები.....	Error! Bookmark not defined.3
6.სასაკლავოზე ცწადპ-ის კატეგორიზაცია	253
6.1 პირველი კატეგორიის მასალა	296
6.2 მე-2 კატეგორიის მასალა	Error! Bookmark not defined.7
6.3 მე-3 კატეგორიის მასალა.....	42
6.4 რა ქსოვილები მიეკუთვნება განსაკუთრებული რისკის მასალას მსხვილფეხა საქონელში.....	..Error! Bookmark not defined.
6.5 რა ქსოვილები მიეკუთვნება განსაკუთრებული რისკის მასალას წვრილფეხა საქონელში.....	..Error! Bookmark not defined.9
6.6 ცწადპ-ის კატეგორიზაცია აკრძალული და საფრთხის შემცველი ნივთიერებების მიხედვით	20
6.7 სასაკლავოზე გენერირებული პირველი კატეგორიის მასალის მაგალითები Error!	Bookmark not defined.5
6.8 სასაკლავოზე გენერირებული მე-2 კატეგორიის მასალის მაგალითები	435
6.9 სასაკლავოზე გენერირებული მე-3 კატეგორიის მასალის მაგალითები Error!	Bookmark not defined.6
7. ცწადპ-ის შეგროვება-დახარისხება კატეგორიების მიხედვით Error!	Bookmark not defined.6
7.1 განსაკუთრებული რისკის მასალისა და ცწადპ-ის მარკირება/იდენტიფიკაცია.....	Error! Bookmark not defined.7
8. სისხლის მართვა.....	499
9. ცხიმის მართვა	30
10. ძვლების მართვა.....	31

11. ტყავის მართვა.....	32
12. ნაკელისა და საჭმლის მომნელებელი ტრაქტის შიგთავსის მართვა	33
13. ჩამდინარე წლების მართვა	34
14. დროებით დასაწყობებასთან/შენახვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები.....	35
14.1 ცწადპ-ის ჰენდლინგის განმახორციელებელი საამქროს/საწარმოს ჰიგიენის ზოგადი მოთხოვნები.....	..35
15. ცწადპ-ის ტრანსპორტირება.....	37
15.1 პირველი კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება.....	38
15.2 მე-2 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება.....	38
15.3 მე-3 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება	39
16. მიკვლევადობა.....	40
16.1 კომერციული დოკუმენტი	42
17. სახელმწიფო კონტროლი.....	43
17.1 ცწადპ-ის გენერირება და დახარისხება	45
17.2 ცწადპ-ის სათანადო შეღებვა.....	46
17.3 ცწადპ-ის შენახვა და მარკირება.....	46
17.4 ცწადპ-ის ტრანსპორტირება და განკარგვა.....	48

17.5	
ჩანაწერები/დოკუმენტაცია.....	48
18. სასაკლავო ბიზნესოპერატორისათვის საჭირო ნორმატიული აქტები.....	49
19. ცწადპ-თან დაკავშირებული სანქციები.....	51
გამოყენებული მასალები.....	52
დანართები.....	54

2. სახელმძღვანელოს მიზანი

სახელმძღვანელოს მიზანია სასაკლავოში ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების (შემდგომში ცწადპ) სწორი მართვის შესახებ ბიზნესოპერატორებისათვის და სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი უფლებამოსილი პირებისთვის „ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული „ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ – საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება და ამ მოთხოვნების შესრულებისათვის პრაქტიკული მაგალითებით საჭირო უნარ-ჩვევების შექმნა, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს ადამიანთა და ცხოველთა ჯანმრთელობა და გარემოს დაცვა.

რეცენზია: ადამიანთა და ცხოველთა ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის უზრუნველსაყოფად ამ სახელმძღვანელოს შექმნა დღეისათვის საქართველოში არსებული გამოწვევებიდან გამომდინარე დროულია, ვინაიდან ბიზნესოპერატორების დიდ ნაწილს გამომდინარე იქიდან, რომ ქართულ ენაზე არ არსებობს ლიტერატურა, არ აქვს წვდომა საგანმანათლებლო ლიტერატურაზე, ამასთან დღეისათვის ქვეყანაში არ არსებობს ცწადპ-ის მართვის შესაბამისი სისტემა, რადგან ცწადპ დღემდე რეგულირების სფეროს მიღმა იყო დარჩენილი და ფაქტიურად N605 დადგენილებით

განსაზღვრული მოთხოვნები წარმოადგენს სიახლეს, რომელიც არც მაკონტროლებელ ორგანოს და არც სასაკლავოს არ განუხორციელებია პრაქტიკაში.

სახელმძღვანელოში სრულად არის განხილული ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების სასაკლავოში მართვასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი ასპექტები, შეიცავს უამრავ პრაქტიკულ მაგალითსა და ილუსტრაციას, რაც სასაკლავოს ბიზნესოპერატორებს, სასაკლავოში დასაქმებულ ვეტერნარებს, სასაკლავოში დასაქმებულ შესაბამის პერსონალს და კომპეტენტური ორგანოს წარმომადგენლებს დაეხმარებათ N605 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების უკეთ აღქმაში და პრაქტიკულ საქმიანობაში.

რეცენზენტი: მედიცინის დოქტორი **მაია ბერუაშვილი**

3. ტერმინთა განმარტება

ტერმინები, რომლებიც გამოიყენება ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებთან მიმართებაში და რომელთა ცოდნაც მნიშვნელოვანია სასაკლავოს ბიზნესოპერატორებისათვის:

- **სასაკლავო** - ადმიანის მიერ მოხმარებისათვის განკუთვნილი ცხოველების დაკვლისა და გამოშიგვისათვის განკუთვნილი საწარმო;
- **ხორცის დამჭრელი საამქრო** - საამქრო, სადაც ხორციელდება ხორცის დანაწილება, დანაწევრება, ნაჭრებად დაჭრა ან/და ძვლის გამოცლა;
- **საწარმო ან საამქრო (establishment or plant)** - ნებისმიერი ადგილი, სადაც ხორციელდება ნებისმიერი ოპერაცია, რომელიც მოიცავს ცწადპ-ის ან მეორეული პროდუქტის ჰენდლინგს, გარდა თევზმჭერი გემებისა;
- **ტანხორცი (carcase)** - ცხოველის სხეული მისი დაკვლისა და გატყავების შემდეგ;
- **ახალი ხორცი** – ხორცი, რომელსაც არ გაუვლია შენახვისათვის საჭირო არც ერთი პროცედურა, გარდა გაცივებისა, გაყინვისა და სწრაფად გაყინვისა, მათ შორის, ვაკუუმში ან შესაბამის კონტროლირებად ატმოსფერულ პირობებში შენახული ხორცი;
- **სუბპროდუქტი** – ახალი ხორცი შინაგანი ორგანოებისა და სისხლის ჩათვლით, ცხოველის ტანხორცის გარდა;
- **შინაგანი ორგანოები** – გულმკერდის, მუცლისა და მენჯის ღრუს ორგანოები, ასევე ტრაქეა და საყლაპავი მილი (ფრინველის შემთხვევაში – ჩიჩახვი);

- **ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების ცხოველი** - (ცწადპ) - ცხოველის მთლიანი სხეული ან მისი ნაწილი, ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი ან ცხოველისგან მიღებული სხვა პროდუქტი, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, მათ შორის ოოციტი, ემბრიონი და სპერმა;
- **მეორეული პროდუქტი** - ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის ერთი ან მეტი დამუშავების, გარდაქმნის (ტრანსფორმაციის) ან გადამუშავების პროცესის გავლის შედეგად მიღებული პროდუქტი;
- **გადამდები ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიები** (შემდეგომში - გლე) (TSEs)- ყველა გლე, გარდა ადამიანში განვითარებულისა;
- **ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი** – ცხოველური წარმოშობის სურსათი, მათ შორის თაფლი, სისხლი, ცოცხალი ორსაგდულიანი მოლუსკი, ცოცხალი კანეკლიანი, ცოცხალი ტუნიკატი და ზღვის ცოცხალი მუცელფეხიანები, რომლებიც განკუთვნილია ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისთვის, აგრეთვე სხვა ცხოველი, რომელიც მომზადებულია საბოლოო მომხმარებლისათვის ცოცხლად მიწოდებისათვის;
- **ტექნიკური პროდუქტი** - ზოგიერთი ცწადპ–დან მიღებული პროდუქტი, რომელიც გამიზნული არ არის ადამიანის ან ცხოველის მოხმარებისათვის, მათ შორის დამუშავებული ტყავი, ფიტულები, გადამუშავებული მატყლი, ბეწვი, ჯაგარი, ბუმბული, ცხენისებრთა შრატი, სისხლის პროდუქტები, ფარმაცევტული, სამედიცინო მოწყობილობები, კოსმეტიკა, ჟელატინი, ორგანული სასუქები, ნიადაგის გამანაყოფიერებლები, გადამდნარი ცხიმი, ცხიმის დერივატები, გადამუშავებული ნაკელი და რძე და რძის შემცველი პროდუქტები;
- **გამომყენებელი (user)** - ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც იყენებს ცწადპ-ს ან მეორეულ პროდუქტს ცხოველთა სპეციალური კვებითი დანიშნულებისათვის, კვლევისთვის ან სხვა სპეციალური დანიშნულებისათვის;
- **მოშორებული ადგილი (remote area)** – ადგილი, სადაც ცხოველთა პოპულაცია იმდენად მცირეა და საწარმო ან საამქრო, სადაც განკარგვა/განთავსება ხდება, იმდენად მოშორებით მდებარეობს, რომ ცწადპ-ის შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისთვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება მიუდგომელი/მიუწვდომელია, ვიდრე ლოკალურად (ადგილობრივად) მათი განკარგვა;
- **აკრძალული მკურნალობა** – იმ ვეტერინარული პრეპარატებით ან ნივთიერებებით (სუბსტანციებით) მკურნალობა, რომელიც არ არის ნებადართული საქართველოს კანონმდებლობით, ასევე ნებადართული ვეტერინარული პრეპარატების ან

ნივთიერებების (სუბსტანციების) არამიზნობრივი ან შეუსაბამო პირობებში გამოყენება.

- **აკრძალული ნივთიერებები** - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22-ის დანართი N1-ით განსაზღვრული ფარმაკოლოგიურად აქტიური სუბსტანციები (ნივთიერებები).
- **არამიზნობრივი გამოყენება (Off-label use)** – ვეტერინარული პრეპარატის გამოყენება იმ დანიშნულებით, რომელიც არ შეესაბამება პროდუქტის მახასიათებლების მოკლე აღწერილობილობას, მათ შორის არასწორად და ბოროტად გამოყენება.
- **არარეგისტრირებული ნივთიერება (სუბსტანცია) ან საშუალება** – ნივთიერება (სუბსტანცია) ან საშუალება, რომლის გამოყენება ცხოველებში, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, აკრძალულია.
- **ბიზნესოპერატორი (operator)** - ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც რეალურ კონტროლს ახორციელებს ცწადპ-ზე ან მეორეულ პროდუქტზე, მათ შორის გადამხიდავი, მოვაჭრე და გამომყენებელი;
- **ბაზარზე განთავსება (placing on the market)** - ნებისმიერი ოპერაცია, რომლის მიზანია ცწადპ-ის ან მეორეული პროდუქტის მესამე მხარესთვის მიყიდვა ან ასეთი მესამე მხარისთვის ნებისმიერი სხვა ფორმით მიწოდება ანაზღაურებით ან ანაზღაურების გარეშე, ან შენახვა მესამე მხარისთვის მიწოდების მიზნით;
- **განკარგვა** – ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის შეგროვება, ტრანსპორტირება, შენახვა, გადამუშავება, გამოყენება ან განადგურება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
- **ნაკელი (manure)**- ფერმის ცხოველების (გარდა ფერმის თევზისა) ნებისმიერი ექსკრემენტი და/ან შარდი, ნაგვით ან ნაგვის გარეშე;
- **კოლაგენი (collagen)** - ცილის შემცველი პროდუქტი, რომელიც წარმოებულია ცხოველის ტყავის, კანის, ძვლებისა და მყესებისგან;
- **ჟელატინი (gelatine)** - ნატურალური, ხსნადი ცილა, ჟელატინიზირებული ან არაჟელატინიზირებული, რომლებიც მიღებულია ცხოველების ძვლების, კანის, ტყავის, მყესისა და ძარღვისაგან წარმოებული კოლაგენის ნაწილობრივი ჰიდროლიზის შედეგად;
- **საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსი (digestive tract content)** - ძუძუმწოვრებისა და უტროპო ფრინველების საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსი;
- **ვეტერინარული პრეპარატი** – ფარმაკოლოგიური, იმუნოლოგიური ან მეტაბოლური ეფექტის მქონე ნებისმიერი ნივთიერება ან ნივთიერებათა კომბინაცია, რომელიც გამოიყენება ცხოველთა დაავადების დიაგნოსტიკისათვის ან დაავადების

სიმპტომების აღმოსაფხვრელად, სამკურნალოდ და პროფილაქტიკისათვის, აგრეთვე ცხოველთა სასიცოცხლო და ფიზიოლოგიური ფუნქციების აღსადგენად ან/და შესაცვლელად.

- **დაუმუშავებელი ტყავი და კანი (untreated hides and skin)**- ყველა კანისმიერი და კანქვეშა ქსოვილი, რომელსაც არ გაუვლია დამუშავების პროცესი, დაჭრის, გაგრილების ან გაყინვის გარდა;
- **ფერთა კოდირება (colour-coding)** – N605 დადგენილების 119-ე მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული ფერების სისტემატური გამოყენება შეფუთვის, კონტეინერის ან სატრანსპორტო საშუალების ზედაპირზე ან ზედაპირის ნაწილზე, ან მათზე წარმოდგენილ ეტიკეტზე ან სიმბოლოზე ამ წესით დადგენილი ინფორმაციის განთავსებისათვის;
- **ლოდინის პერიოდი (Withdrawal period)** – პერიოდი, რომელიც საჭიროა საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის უზრუნველსაყოფად, ნორმალურ პირობებში ვეტერინარული პრეპარატის ბოლო დოზის მიღებასა და ამ ცხოველებიდან მიღებული სასურსათო პროდუქტების წარმოებას შორის, რათა აღნიშნული ცხოველებისგან წარმოებული სასურსათო პროდუქტები არ შეიცავდეს ნაშთის სახით „ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების“ მაქსიმალურ ზღვარზე მეტს, რომელიც განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 18 დეკემბრის №639 დადგენილებით.
- **მიკვლევადობა (traceability)** – სურსათის/ცხოველის საკვების, მასში გამოსაყენებლად განკუთვნილი ნებისმიერი ნივთიერების, სურსათთან/ცხოველის საკვებთან დაკავშირებული ტარისა და შესაფუთი მასალის, ცხოველის, მცენარის, ცხოველური და მცენარეული პროდუქტების, ვეტერინარული პრეპარატის, პესტიციდის ან აგროქიმიკატის შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის დადგენის შესაძლებლობა მათი წარმოების, გადამუშავებისა და დისტრიბუციის ეტაპებზე.
- **ნარჩენი ნივთიერება** – ფარმაკოლოგიური მოქმედების (აქტივობის) მქონე ნივთიერების (სუბსტანციის) ან/და საშუალების, ან მათი მეტაბოლიტების, ან სხვა ნივთიერების (სუბსტანციის) ნარჩენი რაოდენობა, რომელიც ცხოველურ პროდუქტში ხვდება ცხოველიდან და შესაძლებელია, მავნე ზემოქმედება მოახდინოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე.
- **პარტია (batch)**- წარმოებული ერთეული, რომელიც მიღებულია ერთ საწარმოში, ერთნაირი წარმოშობის მასალების გამოყენებით ან წარმოების უწყვეტ რეჟიმში ერთ საწარმოში რამოდენიმე ასეთი წარმოებული ერთეული, რომელიც ინახება ერთად, როგორც გადასაზიდი (გადასაადგილებელი) ერთეული;

- **ჰერმეტიკულად დალუქული კონტეინერი (hermetically sealed container)**- მიკროორგანიზმების შეღწევისგან დასაცავად შექმნილი და გამიზნული კონტეინერი;
- **სააგენტო** – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – სურსათის ეროვნული სააგენტო.
- **ფერმის ცხოველი (farmed animal):**
 - ა) ნებისმიერი ცხოველი, რომელსაც ინახავს, ასუქებს ან აშენებს ადამიანი და რომელიც გამოიყენება სურსათის, მატყლის, ბეწვის, ბუმბულის, ტყავის, კანის ან ცხოველისგან მიღებული ნებისმიერი სხვა პროდუქტის წარმოებისათვის ან სხვა ფერმერული მიზნებისთვის;
 - ბ) ცხენისებრი;
- **სისხლი (blood)** - კონსერვანტით ან ანტიკოაგულანტით სტაბილიზირებული ახალი სისხლი;
- **სისხლის პროდუქტი** - სისხლისგან ან სისხლის ნაწილაკებისგან წარმოებული მეორეული პროდუქტი, გარდა სისხლის ფეკილისა, სისხლის პროდუქტი მოიცავს გამომშრალ/გაყინულ/თხევად პლაზმას, კონსერვანტით ან ანტიკოაგულანტით სტაბილიზირებულ გამომშრალ სისხლს, გამომშრალ/გაყინულ/თხევად წითელ უჯრედებს ან მის ნაწილაკებს და ნარევებს;
- **შუალედური ოპერაციები (intermediate operations)** - ბიზნესოპერატორი, რომელიც ინახავს ცწადპ-ს და ცწადპ-ის შეგროვების შემდეგ ახორციელებს ჰენდლინგს, როგორცაა მათი დახარისხება, დაჭრა, გაციება, გაყინვა, დამარილება, ტყავის და კანის ან განსაკუთრებული რისკის მასალის მოცილება;

4. ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების ზოგადი მიმოხილვა

ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების მართვის სისტემის დასაწესებლად აუცილებელია ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების ჯაჭვში ჩართული ბიზნესოპერატორების მიერ ჰიგიენური და გარემოსდაცვითი უსაფრთხოების ნორმების მაქსიმალურად დაცვა „ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული „ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ – საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილებით (შემდგომში ტექნიკური რეგლამენტის) განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად.

რა არის ცწადპ და მეორეული პროდუქტი?

ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი (ცწადპ (animal by-products) - ცხოველის მთლიანი სხეული ან მისი ნაწილი, ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი ან ცხოველისგან მიღებული სხვა პროდუქტი, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, მათ შორის ოციტი, ემბრიონი და სპერმა;

მეორეული პროდუქტი (derived products) - ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის ერთი ან მეტი დამუშავების, გარდაქმნის (ტრანსფორმაციის) ან გადამუშავების პროცესის გავლის შედეგად მიღებული პროდუქტი

ცხოველური
წარმოშობის
არასასურსათო
დანიშნულების
პროდუქტი

დამუშავება, გადამუშავება,
ტრანსფორმაცია

მეორეული
პროდუქტები «მპ»

ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი

განკუთვნილია ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის

ცწადბ

არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის

მეორეული პროდუქტი

არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის

გახაოჩევეს ცწადბ-ს „კანონით“ და ცწადბ „არჩევახით“. ცწადბ „კანონით“ მოიცავს ისეთ ცწადბ-სა და მეორეულ პროდუქტს, რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად არ არის დაშვებული/განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის (მაგ. განსაკუთრებული რისკის მასალა, ჯაგარი, ბუმბული, ზოგიერთი შინაგანი ორგანო და სხვ. (იხ. სასაკლაოზე ცწადბ-ის კატეგორიზაცია), ხოლო ცწადბ „არჩევანით“ მოიცავს ცხოველური წარმოშობის იმ პროდუქტებს, რომელთა გამოყენება, კანონმდებლობის მიხედვით, ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის შესაძლებელია, თუმცა ოპერატორის გეზუცვლელი გადაწყვეტილებით, სხვა მიზნებისთვის არის გამიზნული და არა ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის.

გახსოვდეთ!

მიუხედავად იმისა, რომ ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი ბიზნესოპერატორის არჩევანის შესაბამისად შეიძლება კლასიფიცირდეს ცწადბ-დ, დაუშვებელია აღნიშნული პროდუქტის (ცწადბ-ის) კვლავ სასურსათო ჯაჭვში დაბრუნება!

მას შემდეგ რაც ბიზნესოპერატორი მოახდენს ცხოველური წარმოშობის პროდუქტის კლასიფიცირებას ცწადბ-დ „კანონით“ ან „არჩევანით“ უკვე ვრცელდება ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული მოთხოვნები.

სად ხდება ცწადპ-ის წარმოება?

ფერმები

სასაკლაოები

სურსათის ბიზნესი და
საგალო ვაჭრობის
სექტორი

- ცხოველების ფერმები (დაცემული პირუტყვი, ნაკელი და სხვ)
- სურსათი საწარმოებიდან, სადაც მიმდინარეობს ცხოველური პროდუქტების დამუშავება (სასაკლაოები, ხორცის დამჭრელი საწარმოები/საამქროები, თევზეულის ან რძის და სხვა ცხოველური წარმოშობის სურსათის პროდუქტის გადამამუშავებელი საწარმოები)
- სურსათით საგალო ვაჭრობის სექტორი (სუპერმარკეტები, ხორცის მაღაზიები, თევზეულობის მაღაზიები, თევზსაჭერი მეურნეობები, რძის საწარმოები/საამქროები)

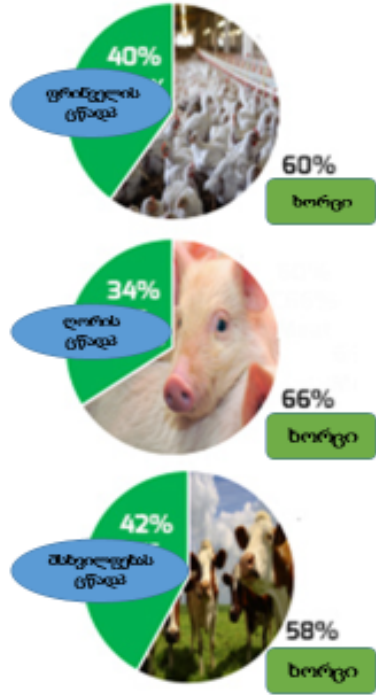
სანაშენე ფერმები, სასაკლაოები, ცხოველური წარმოშობის სურსათის მწარმოებლები, სუპერმარკეტები, ცხოველის საკვების მწარმოებლები, სასუქების მწარმოებლები, გადამზიდავები და მოვაჭრეები წარმოადგენენ ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების ჯაჭვის შემადგენელ რგოლებს და ყველა მათგანი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებთან დაკავშირებული მოთხოვნების აღსრულებაში. თუმცა სასაკლაოში არსებითია ცწადპ-ის სწორად კატეგორიზაცია და კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად მართვა, ვინაიდან სასაკლაოში გენერირდება ცწადპ-ის (მაგ. ტყავი, სისხლი, რქები, ქსოვილი, ცხიმი და სხვ.) ყველაზე მეტი რაოდენობა.

ცნადპ-ის წარმოება სასაკლაოში

სასაკლაოებში იწარმოება ცნადპ-ის დიდი რაოდენობა (მაგალითად, ჩლიქები, ტყავი, სისხლი, რქები, ქსოვილი, ცხიმი) დაახლოებით შემდეგი რაოდენობებით:

40% ფრინველები, 34% ღორი

42% მსხვილფეხა საქონელი, 46% წვრილფეხა საქონელი

კანონმდებლობით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა ბიზნესოპერატორების უმთავრეს ვალდებულებას წარმოადგენს. რაც შეეხება ცნადპ-ის გენერირებას, გამოყენებას, განკარგვას თუ მართვაში მონაწილე ბიზნესოპერატორებს ასევე ეკისრებათ გაზრდილი ვალდებულებები ბაზარზე უვნებელი პროდუქტების განთავსებასა და მათი უსაფრთხო და გარემოსდაცვითი მეთოდებით განკარგვასთან დაკავშირებით. შესაბამისად სასაკლაოს ბიზნესოპერატორიც ვალდებულია გამოიყენოს უვნებელი ნედლეული, წარმოების უსაფრთხო პროცესები და გამოიყენოს ან მოიშოროს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი ისეთი ფორმით, რომელიც ამცირებს ან გამორიცხავს საზოგადოებრივ ჯანმრთელობასთან, ცხოველების ჯანმრთელობასა და გარემოსთან დაკავშირებულ რისკებს.

სააგენტომ უნდა განახორციელოს ცნადპ-ის ჯაჭვში მონაწილე, მათ შორის სასაკლაოს ბიზნესოპერატორების კონტროლი, რათა დარწმუნდეს, რომ მათ მიერ ცნადპ-ის გენერირება, დახარისხება, შეგროვება, იდენტიფიცირება და საჭიროების შემთხვევაში, ტრანსპორტირება ხდება დაყოვნების გარეშე და რომ ჰენდლინგი და განკარგვა ხორციელდება ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად. სამართლებრივ მოთხოვნებთან ბიზნესოპერატორების შესაბამისობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება სააგენტოს ვალდებულებას წარმოადგენს.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში განხილულია სასაკლაოში ცნადპ-ის მართვის ზოგადი და კონკრეტული მოთხოვნები და წარმოდგენილია ბიზნესოპერატორებისა და

მაკონტროლებელი ორგანოს ვალდებულებები სასაკლაოში ცწადპ-ის გენერირებიდან, დახარისხებიდან, იდენტიფიკაციიდან ტრანსპორტირებამდე.

5. სასაკლაოს რეგისტრაციასთან და აღიარებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები

სურსათის წარმოება/გადამუშავება, მათ შორის სასაკლაო, რომელიც უკვე „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსის“ შესაბამისად რეგისტრირებულია და „ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 26 დეკემბრის N722 დადგენილების შესაბამისად აღიარებულია, არ არის სავალდებულო დაექვემდებაროს ხელახალ რეგისტრაციასა და აღიარების პროცედურებს ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად. თუმცა ხანდახან არსებობს ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც სასაკლაოს ცწადპ-ის ჰენდლიგისა და შენახვის გამახორციელებელ საამქროს სჭირდება ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად აღიარებაც. იმ შემთხვევაში თუ ასეთი საამქრო იღებს სხვა სასაკლაოებიდანაც მაგ. ტყავს ან ახორციელებს ისეთ საქმიანობას, რომელიც სცილდება ჰიგიენის სპეციალური წესით (დადგენილება N90) განსაზღვრულ მოქმედების სფეროს, მაშინ ასეთი საამქრო ექვემდებარება ცწადპ-ის რეგულაციის შესაბამისად აღიარებას, ან იმ შემთხვევაში თუ სასაკლაოზე გენერირებული ცწადპ-ის ტრანსპორტირება ხორციელდება სასაკლაოს ბიზნესოპერატორს დაქვემდებარებული სატრანსპორტო საშუალებებით, ამ შემთხვევაში აღნიშნული სატრანსპორტო საშუალებებიც ექვემდებარება რეგისტრაციას.

6. სასაკლაოზე ცწადპ-ის კატეგორიზაცია

ცწადპ-ის კატეგორიზაცია ეფუძნება რისკებს, რომელსაც იგი ქმნის ადამიანის და ცხოველთა ჯანმრთელობისათვის. ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად განასხვავებენ სამი კატეგორიის ცწადპ-ს: პირველი, მე-2 და მე-3 კატეგორიები. პირველი კატეგორია მიეკუთვნება მაღალი რისკის ცწადპ-ს, მე-2 კატეგორია საშუალოს, ხოლო მე-3 კატეგორია კი დაბალი რისკის ცწადპ-ს. ამავე ტექნიკური რეგლამენტით არის განსაზღვრული ცხოველის სხეული, სხეულის ნაწილი ან ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი თუ რომელ კატეგორიას მიეკუთვნება. იგივე ტექნიკური რეგლამენტი ადგენს თითოეული კატეგორიის განკარგვისა და გადამუშავების მეთოდებსაც.

როგორც ზემოთ აღნიშნეთ სასაკლაო სწორედ ის ადგილია, სადაც ყველაზე მეტი რაოდენობის ცწადპ-ის გენერირება ხდება. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პირველი კატეგორიის მასალის მართვის სწორად განხორციელება, რადგან აღნიშნულ კატეგორიას მიეკუთვნება განსაკუთრებული რისკის მასალა, რომელიც თავის მხრივ წარმოადგენს ე.წ. ნელი ინფექციების - ლეტალურ ნევროლოგიურ დაავადებების - გადამდები ღებლისებრი ენცეფელოპათიების გავრცელების მექანიზმს ადამიანსა და ცხოველში. გადამდები ღებლისებრი ენცეფელოპათიები (გღე) ცნობილია ასევე პრიონული დაავადებების სახელითაც. გღე-ის ჯგუფი აერთიანებს უიშვიათეს დაავადებებს ადამიანში: კურუ, მომაკვდინებელი ოჯახური ინსომნია (FFI), გერსტმან-სტრაუსელ-შჩეინკენის დაავადება

(GSS) და კრუტცველდ-იაკობსის დაავადება (CJD). მათგან ყველაზე გავრცელებული გლე არის CJD. არსებობს CJD-ს ოთხი ძირითადი ტიპი:

- sCJD - (Sporadic) - სპორადული/შემთხვევითი CJD - 85%
- vCJD/nvCJD - (Variant/New Variant) - ვარიანტული CJD – 5-7%
- fCJD – (Fmilial/Inherited) - მემკვიდრეობითი CJD - 5-10%
- iCJD – (Iatrogenic) - დაუდევრობით გამოწვეული CJD – 1-2%

გლე-ის ჯგუფის დაავადებები ასევე აღმოჩენილია მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელში. მსხვილფეხა საქონელში ერთ-ერთი გავრცელებული ფორმაა მსხვილფეხა საქონლის ღრუბლისებრი ენცეფალოპათია (მსლე). იგი ასევე ცნობილია „ცოფიანი ძროხის სინდრომის“ (Mad Cow Sindrom) სახელითაც. წვრილფეხა საქონელში კი გლე-ის გავრცელებული ფორმაა სკრეპის კლასიკური ან ატიპიური შემთხვევა. აშშ-ს დაავადებათა კონტროლისა და პრევენციის ცენტრი ადასტურებს, რომ CJD და მსლე არაა ერთმანეთის მონათესავე ფორმები. თუმცა ვარიანტული CJD გამოწვეულია იმ მსხვილფეხა საქონლის ხორცის მოხმარებით, რომელსაც აღენიშნებოდა მსლე-ს სიმპტომები. CJD-სა და მსლე-ს, ორივე მათგანს, იწვევს პრიონი, მაგრამ ეს უკნასკნელი აღწერილია მხოლოდ და მხოლოდ ცხოველებში. კავშირი ამ ორ დაავადებას შორის 1996 წელს დადგინდა. მათი გამომწვევი პრიონები აგებულებით ძალიან ჰგვანან ერთმანეთს, მაგრამ არ არიან იდენტურნი. ჩვეულებრივი CJD-საგან განსხვავებით vCJD აქვს შედარებით მოკლე (კერძოდ კი 5-6 - ჯერ) ინკუბაციის პერიოდი. nvCJD-ით დაავადებულებს აღენიშნებათ კლასიკურთან შედარებით უფრო მეტი ფსიქიკური სიმპტომი და უფრო ძლიერი პიროვნული ცვლილებები. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ nvCJD-ით დაავადებულები ცოცხლობენ 2-3 თვით მეტს ვიდრე კლასიკური CJD-ით დაავადებულნი. დაავადების გამომწვევი მიზეზი კი ინფექციური აგენტი - პრიონია, რომლებიც იწვევს ნერვული უჯრედების დაზიანებას, თავის ტვინის დეგენერაციას. ისინი ხასიათდება ტვინში მცირე ზომის მრავალი ხვრელის გაჩენით, რომლებიც ამ უკანასკნელს ღრუბლის ფორმას ანიჭებს. აღნიშნული ხვრელების დანახვა შესაძლებელია მხოლოდ თავის ტვინის ნერვული ქსოვილის მიკროსკოპით დათვალიერებით. პრიონები -წარმოადგენენ ინფექციურ ცილოვან აგენტებს, რომლებიც არ განეკუთვნებიან არც ბაქტერიებს, არც ვირუსებს, არც სოკოებს და არც სხვა პარაზიტებს. მათ არ გააჩნიათ დნმ ან რნმ. პრიონული ცილები მდგრადებია მაღალი ტემპერატურისადმი, UV-სხივებისადმი, 70%- იანი ეთანოლის და ფორმალდეჰიდის მოქმედებისადმი.

პრიონული პათოლოგიები თანამედროვე მედიცინისა და ვეტერინარიის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა, რადგან ესაა – ადამიანებისა და ცხოველების ლეტალური ნეიროდეგენერაციული პათოლოგიების ჯგუფი. დაინტერესება პრიონული დაავადებების მიმართ დაკავშირებულია დიდ ბრიტანეთში მსხვილფეხა საქონლის ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიის მასობრივ გავრცელებასთან, რასაც მოჰყვა კროიტცველდტ-იაკობის

დაავადების „ახალი (ატიპური) ფორმის“ აღმოცენება ადამიანებში და მისი გავრცელება დასავლეთ ევროპის მრავალ ქვეყანაში. ეს დაავადება მსხვილფეხა საქონელში გამოვლინდა მას შემდეგ, რაც საქონლის საკვებში ურევდნენ ცხოველების ძვალ-ხორცის ფქვილს. სწორედ დღეისათვის არსებული სამეცნიერო მტკიცებულების საფუძველზე მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის ქსოვლებში პრიონის შემცველობის რისკის გამო „ტექნიკური რეგლამენტი - ზოგიერთი გადამდები ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის N600 დადგენილებით განსაზღვრულია განსაკუთრებული რისკის მასალა, რომლის მოცილებაც და მართვა უშუალოდ სასაკლაოზე უნდა მოხდეს. (იხ. განსაკუთრებული რისკის მასალის შემცველი ქსოვილები).

გახსოვდეთ!

დაუშვებელია განსაკუთრებული რისკის მასალის სასურსათო და ცხოველის საკვების ჯაჭვში მოხვედრა!

განსაკუთრებული რისკის მასალა არ უნდა მოხვდეს არა მხოლოდ სასურსათო ჯაჭვში არამედ ცხოველის საკვების ჯაჭვშიც, რადგან იგი შეიძლება იქცეს მსხვილფეხა საქონლის მსლე-ით დაავადების მიზეზად. პრიონებით ინფიცირება შეიძლება მოხდეს არა მხოლოდ არასრულად თერმულად დამუშავებული დაავადებული საქონლის ხორცის მიღებით, არამედ ინფიცირება შესაძლებელია თერმულად დამუშავებული ხორციდანაც, რადგან პრიონი საკმაოდ გამძლეა სითბური დამუშავებისადმი. მედიცინასა და ვეტერინარიაში პრიონული დაავადებების დიაგნოსტიკა დღემდე განსაკუთრებულ პრობლემად რჩება. გადაუჭრელ პრობლემად რჩება პრიონული დაავადებების მკურნალობის საკითხიც, ვინაიდან არ მოიპოვება ისეთი პრეპარატები, რომლებიც შეაკავებდნენ პრიონული პათოლოგიების განვითარებას.

აღნიშნული ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად სწორედ სასაკლაოს ბიზნესოპერატორია ვალდებული უზრუნველყოს გენერირებული ცწადპ-ის კატეგორიზაცია და იდენტიფიკაცია, ასევე რეგლამენტით განსაზღვრული ქვემოთ განხილული სხვა შესაბამისი მოთხოვნების შესრულება და დაცვა.

6.1 პირველი კატეგორიის მასალას განეკუთვნება სასაკლაოზე გენერირებული შემდეგი ცწადპ:

- ა) განსაკუთრებული რისკის მასალა, განსაკუთრებული რისკის მასალის შემცველი სასაკლაოზე დაცემული ცხოველები, განსაკუთრებული რისკის მასალასთან კონტაქტში მყოფი მასალა;
- ბ) საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად დადგენილი გლე-ით დაინფიცირებაზე საეჭვო ცხოველები ან ცხოველები, რომლებშიც გლე ოფიციალურად დადასტურდა;
- გ) გლე-ის აღმოფხვრის კამპანიის ფარგლებში სასაკლაოზე დაკლული/მოკლული ცხოველები;
- დ) ცხოველები, რომლებიც აკრძალულ მკურნალობას დაექვემდებარენ ;
- ე) საქართველოს მთავრობის №22 დადგენილების ¹ დანართი №1-ის ჯგუფი ბ (3)-ით განსაზღვრული ნივთიერებების, მათ შორის გარემოს დამაბინძურებლების, შემცველი ცწადპ თუ ნარჩენების (ნაშთი ოდენობის) ზღვრულად დასაშვები ნორმა აღემატება დადგენილს;
- ვ) ცწადპ, რომელიც შეგროვებულია სასაკლაოს ჩამდინარე წყლების გაწმენდის/დამუშავების შედეგად ან სასაკლაოს ზედაპირებიდან ან განსაკუთრებული რისკის მასალის მოშორებისათვის განკუთვნილ სათავსოში/საამქროში;
- ზ) პირველი კატეგორიის მასალა შერეული მე-2 და მე-3 კატეგორიის მასალებთან.

6.2 მე-2 კატეგორიის მასალას განეკუთვნება სასაკლაოზე გენერირებული შემდეგი ცწადპ:

- ა) ნაკელი და საჭმლის მომნელებელი ტრაქტის შიგთავსი;
- ბ) ტანხორცი, ქსოვილები, ცხიმი და სისხლი, როდესაც:
 - ბ.ა) შეიცავს საქართველოს მთავრობის №22 დადგენილების ²დანართი №1-ის ჯგუფი ბ(1,2)-ით განსაზღვრული ნივთიერებების ნარჩენების (ნაშთი ოდენობის) ზღვრულად დასაშვებ ოდენობაზე მეტს;
 - ბ.ბ) შეიცავს უცხო სხეულებს (მაგ. აშკარა დაბინძურება ბეწვით ან ნაკელით);
 - ბ.გ) მიჩნეულია ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის უვარგისად საზოგადოებრივი ჯანდაცვასთან დაკავშირებული ზომების გამო (მაგ. სეპტიცემია, პრევმონია, სეპტიკური ართრიტი)
- ბ.დ) მე-3 კატეგორიის მასალამ დაიწყო ლპობა;
- გ) მე-2 და მე-3 კატეგორიის მასალების ნარევი;

¹ „ტექნიკური რეგლამენტის – ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22;

² „ტექნიკური რეგლამენტის – ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22;

დ) მასალა, რომელიც არ განეკუთვნება პირველ და მე-3 კატეგორიას (ლია სია);

ე) ცწადპ, რომელიც შეგროვებულია სასაკლავოს ჩამდინარე წყლების გაწმენდის/დამუშავების შედეგად ან სასაკლავოს ზედაპირებიდან (მაგლორისა და ფრინველის სასაკლავოზე ტრაპის დამჭერი ბადეებიდან);

ვ) დაწუნებული ცხოველები, რომლებიც დაეცნენ ტრანსპორტირების დროს, მაგრამ არ შეიცავენ განსაკუთრებული რისკის მასალას (მაგ. ფრინველი, ღორი)

6.2 მე-3 კატეგორიის მასალას განეკუთვნება სასაკლავოზე გენერირებული შემდეგი ცწადპ:

ა) ტანხორცი, ქსოვილები და ორგანოები, რომელიც:

ა.ა) სურსათად მოხმარებისათვის ვარგისია თუმცა დაწუნებულია კომერციული მიზეზებიდან გამომდინარე;

ა.ბ) საჭმელად უვარგისი ორგანოებია (მაგ. ცური, ყურები);

ა.გ) დაწუნებულია ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის, მაგრამ არა საზოგადოებრივ ჯანდაცვასთან დაკავშირებული პრობლემების გამო (მაგ. ასციტი გულის უკმარისობის გამო,

არასაკმარისი სისხლის გამოშვება, დახურული ტრამვა, არაინფექციური დაავადებები, პარაზიტების მიერ დაზიანებული ღვიძლი და ფილტვი);

ბ) დაკვლისწინა შემოწმების დროს ჯანმრთელად მიჩნეული ცხოველის სისხლი და ცხიმი, ტყავი, რქები და კიდურები, ჯაგარი, ბუმბული და ა.შ.

6.3 რა ქსოვილები მიეკუთვნება განსაკუთრებული რისკის მასალას მსხვილფეხა საქონელში?

- ქსოვილები, თუ ისინი მიღებულია მსხვილფეხა ცხოველებისგან, რომლებიც წარმოშობილია მსხვილფეხა საქონლის ღრუბლისებრ ენცეფალოპათიაზე (შემდგომი - მსდე):

აკონტროლირებადი რისკის ან დაუდგენელი რისკის მქონე ქვეყნიდან ან რომელიმე მათი რეგიონიდან:

ა.ა) 12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის თავის ქალა (გარდა ქვედა ყბისა), თავის ტვინის, თვალებისა და ზურგის ტვინის ჩათვლით;

ა.ბ) 30 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ხერხემლის სვეტი, დორსალური განგლია, გარდა კუდის მალეებისა, ხერხემლის კისრის, გულმკერდის, წელის მალეების მოგრძო და განივი მორჩებისა, გავის შუა ქედისა და გავის ფრთებისა;

ა.გ) ყველა ასაკის ცხოველის ნუშურა ჯირკვლები, წვრილი ნაწლავის ბოლო 4 მეტრი, ბრმა ნაწლავი და ჯორჯალი;

ბ) უმნიშვნელო რისკის მქონე ქვეყნიდან:

ბ.ა) მსხვილფეხა საქონელში 12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის თავის ქალა (გარდა ქვედა ყბისა), თავის ტვინის, თვალებისა და ზურგის ტვინის ჩათვლით;

გამომდინარე იქიდან, რომ საქართველოს არ აქვს ჯერ-ჯერობით ჩატარებული კვლევა და უცნობია მისი გლე-ის სტატუსი, ქვეყანა განეკუთვნება დაუდგენელი რისკის მქონე ქვეყანას, შესაბამისად ქვეყნის ტერიტორიაზე არსებულ სასაკლაოზე მსხვილფეხა საქონელში განსაკუთრებულ რისკის მასალას უნდა იქნეს მიკუთვნებული შემდეგი ქსოვილები:

განსაკუთრებული რისკის მასალა	ასაკი
თავის ქალა, თავის ტვინის & თვალების ჩათვლით (ქვედა ყბის გარდა)	>12 თვე
ზურგის ტვინი	>12 თვე
ხერხემლის სვეტი, დორსალური განგლია, გარდა კუდის მალეებისა, ხერხემლის კისრის, გულმკერდის, წელის მალეების მოგრძო და განივი მორჩებისა, გავის შუა ქედისა და გავის ფრთებისა	>30 თვე
ნუშურა ჯირკვალი	ნებისმიერი
წვრილი ნაწლავის ბოლო 4 მეტრი, ბრმა ნაწლავი და ჯორჯალი	ნებისმიერი

6.5 რა ქსოვილები მიეკუთვნება განსაკუთრებული რისკის მასალას წვრილფეხა საქონელში?

- ქსოვილები, თუ ისინი მიღებულია წვრილფეხა საქონლიდან, რომლებიც წარმოშობილია მსხვილფეხა საქონლის ღრუბლისებრ ენცეფალოპათიაზე (შემდგომი - მსდე):

ა) კონტროლირებადი რისკის ან დაუდგენელი რისკის მქონე ქვეყნიდან ან რომელიმე მათი რეგიონიდან:

ა.ა) 12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ან მუდმივი საჭრელი კბილების მქონე ცხოველის თავის ქალა, მათ შორის თავის ტვინი და თვალეები, ნუშურა ჯირკვალი და ზურგის ტვინი;

ა.ა.ბ) ყველა ასაკის ცხოველის ელენტა და თეძოს ნაწლავი;

ბ) უმნიშვნელო რისკის მქონე ქვეყნიდან:

ბ.ა) 12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ან მუდმივი საჭრელი კბილების მქონე ცხოველის თავის ქალა, მათ შორის თავის ტვინი და თვალეები, ნუშურა ჯირკვალი და ზურგის ტვინი;

ბ.ბ) ყველა ასაკის ცხოველის ელენტა და თეძოს ნაწლავი;

როგორც ზემოთ ავლნიშნეთ საქართველოს არ აქვს ჯერ-ჯერობით ჩატარებული კვლევა და უცნობია მისი გლე-ის სტატუსი შესაბამისად, ქვეყანა განეკუთვნება დაუდგენელი რისკის მქონე ქვეყანას და ქვეყნის ტერიტორიაზე არსებულ სასაკლაოზე წვრილფეხა საქონელში განსაკუთრებულ რისკის მასალას უნდა იქნეს მიკუთვნებული შემდეგი ქსოვილები:

განსაკუთრებული რისკის მასალა	ასაკი
თავის ქალა, თავის ტვინის & თვალეების ჩათვლით	>12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ან მუდმივი საჭრელი კბილების მქონე ცხოველი
ზურგის ტვინი	>12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ან მუდმივი საჭრელი კბილების მქონე ცხოველი
ნუშურა ჯირკვალი	>12 თვეზე მეტი ასაკის ცხოველის ან მუდმივი საჭრელი კბილების მქონე ცხოველი
ელენტა და თეძოს ნაწლავი	ნებისმიერი

6.6 ცწადპ-ის კატეგორიზაცია აკრძალული და საფრთხის შემცველი ნივთიერებების მიხედვით

პირველი კატეგორიის მასალას განეკუთვნება აკრძალულ მკურნალობას დაქვემდებარებული ცხოველები და მათგან მიღებული ტანხორცი. აკრძალულია

მკურნალობა, როდესაც ხორციელდება იმ ვეტერინარული პრეპარატებით ან ნივთიერებებით (სუბსტანციებით) მკურნალობა, რომელიც არ არის ნებადართული საქართველოს კანონმდებლობით, ასევე როდესაც ხდება ნებადართული ვეტერინარული პრეპარატების ან ნივთიერებების (სუბსტანციების) არამიზნობრივი ან შეუსაბამო პირობებში გამოყენება. გარდა აკრძალულ მკურნალობას დაქვემდებარებული ცხოველების ტანხორცისა პირველ კატეგორიას განეკუთვნება საქართველოს მთავრობის №22³ დადგენილების დანართი №1-ის ჯგუფი ბ(3)-ით (იხ. დანართი N2 და დანართი N3) განსაზღვრული ნივთიერებების, მათ შორის გარემოს დამაბინძურებლების, შემცველი ცწადპ თუ ნარჩენების (ნაშთი ოდენობის) ზღვრულად დასაშვები ნორმა აღემატება კანონმდებლობით⁴ დადგენილს. ცხრილში მოცემულია იმ ნივთიერებების ჩამონათვალი, რომელიც აკრძალულია ან საფრთხის შემცველია:

პირველი კატეგორიის მასალა აკრძალული და საფრთხის შემცველი ნივთიერებების შემცველობის მიხედვით

N	აკრძალული ნივთიერებები (დადგენილება N10 და N22)	მასალის კატეგორია
1	სტილბენები, სტილბენების წარმოებულები, მათი მარილები და ეთერები;	კატეგორია 1
2	ანტიბიოტიკული საშუალებები	კატეგორია 1
3	სტეროიდები	კატეგორია 1
4	რეზოლცილის მჟავას ლაქტონები, მათ შორის ზერალონი	კატეგორია 1
5	ბეტა-აგონისტები	კატეგორია 1
6	Aristolochia spp. და მისი პრეპარატები	კატეგორია 1
7	ქლორამფენიკოლი (ლევომიციტინი)	კატეგორია 1
8	ქლორპრომაზინი	კატეგორია 1
9	კოლხიცინი	კატეგორია 1
10	დაპსონი	კატეგორია 1
11	დიმეტრიდაზოლი	კატეგორია 1

³ „ტექნიკური რეგლამენტის – ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ – საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22;

⁴ „ვარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების, მათი კლასიფიკაციისა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ – საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 18 დეკემბრის დადგენილება №639

12	მეტრონიდაზოლი	კატეგორია 1
13	ნიტროფურანები (მათ შორის ფურაზოლიდონი)	კატეგორია 1
14	რონიდაზოლი	კატეგორია 1
N	საფრთხის შემცველი ნივთიერებები (დადგენილება N22 დანართი N1 ჯგუფი ბ(3) - სხვა ნივთიერებები (სუბსტანციები) და გარემოს დამაბინძურებლები)	მასალის კატეგორია
1	ქლორორგანული ნაერთები, მათ შორის პოლიქლორობიფენილები	კატეგორია 1
2	ფოსფორორგანული ნაერთები	კატეგორია 1
3	ქიმიური ელემენტები	კატეგორია 1
4	მიკოტოქსინები	კატეგორია 1
5	საღბავები და სხვა	კატეგორია 1

მე-2 კატეგორიის ცწადპ-ს განეკუთვნება იმ ცხოველთა ტანხორცი, ცხიმი, ქსოვილი და სისხლი, რომლებიც შეიცავს საქართველოს მთავრობის №22 დადგენილების⁵ დანართი №1-ის ჯგუფი ბ(1,2)-ით (იხ. დანართი N 2) განსაზღვრული ნივთიერებების ნარჩენების (ნაშთი ოდენობის) ზღვრულად დასაშვებ ოდენობაზე მეტს.

მე-2 კატეგორიის მასალა ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების ნარჩენების (ნაშთი ოდენობის) ზღვრულად დასაშვებ ოდენობაზე მეტი შემცველობის მიხედვით

N	ვეტერინარული პრეპარატები (დადგენილება N22 დანართი N1 ჯგუფი ბ (1და 2))	მასალის კატეგორია
ჯგუფი ბ.1	ანტიბაქტერიული ნივთიერებები, მათ შორის სულფონამიდები და ქინოლონი	კატეგორია 2
ჯგუფი ბ.2	სხვა ვეტერინარული პრეპარატები: ა) ანტიჰელმინთები	კატეგორია 2
	ბ) ანტიკოკციდიები, მათ შორის ნიტროიმიდაზოლები	კატეგორია 2
	გ) კარბამიტები და პირეტროიდები	კატეგორია 2

⁵ „ტექნიკური რეგლამენტის – ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22

დ) სედატიური საშუალებები	კატეგორია 2
ე) არასტეროიდული ანთების საწინააღმდეგო საშუალებები	კატეგორია 2
ვ) ფარმაკოლოგიურად აქტიური სხვა ნივთიერებები	კატეგორია 2

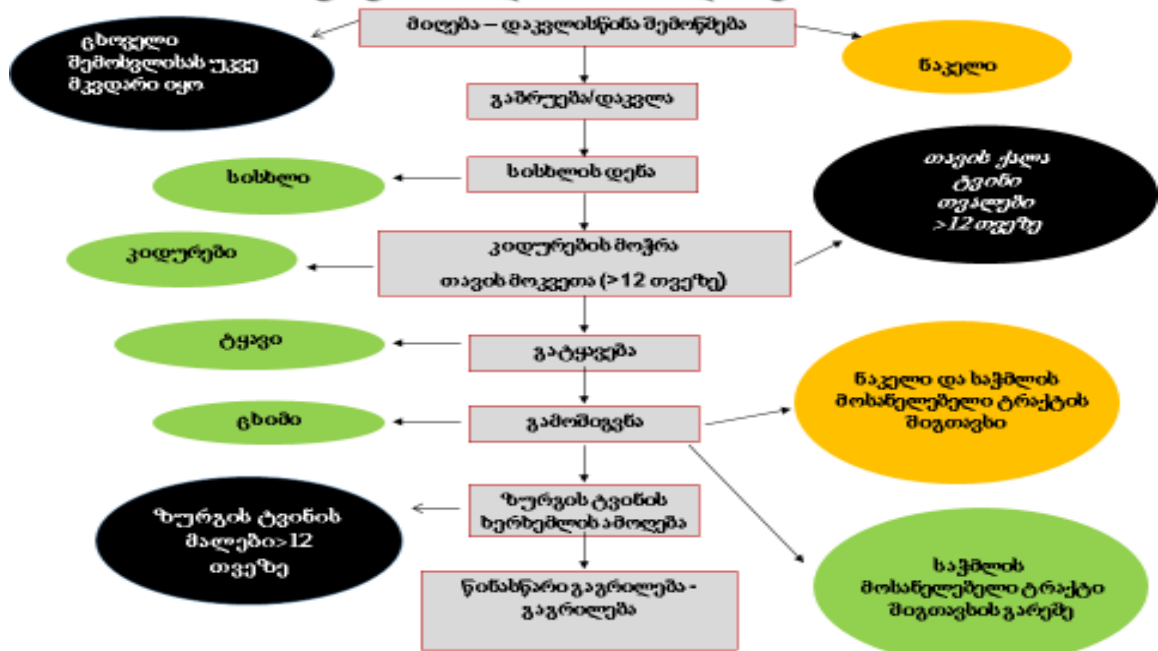
ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების ნმზ განსაზღვრულია „ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების, მათი კლასიფიკაციისა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 18 დეკემბრის N639 დადგენილების ცხრილი N1-ით, ამავე დადგენილებით ხორციელდება ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების ნმზ-თან დაკავშირებული მოთხოვნების შესაბამისობის შეფასებაც.

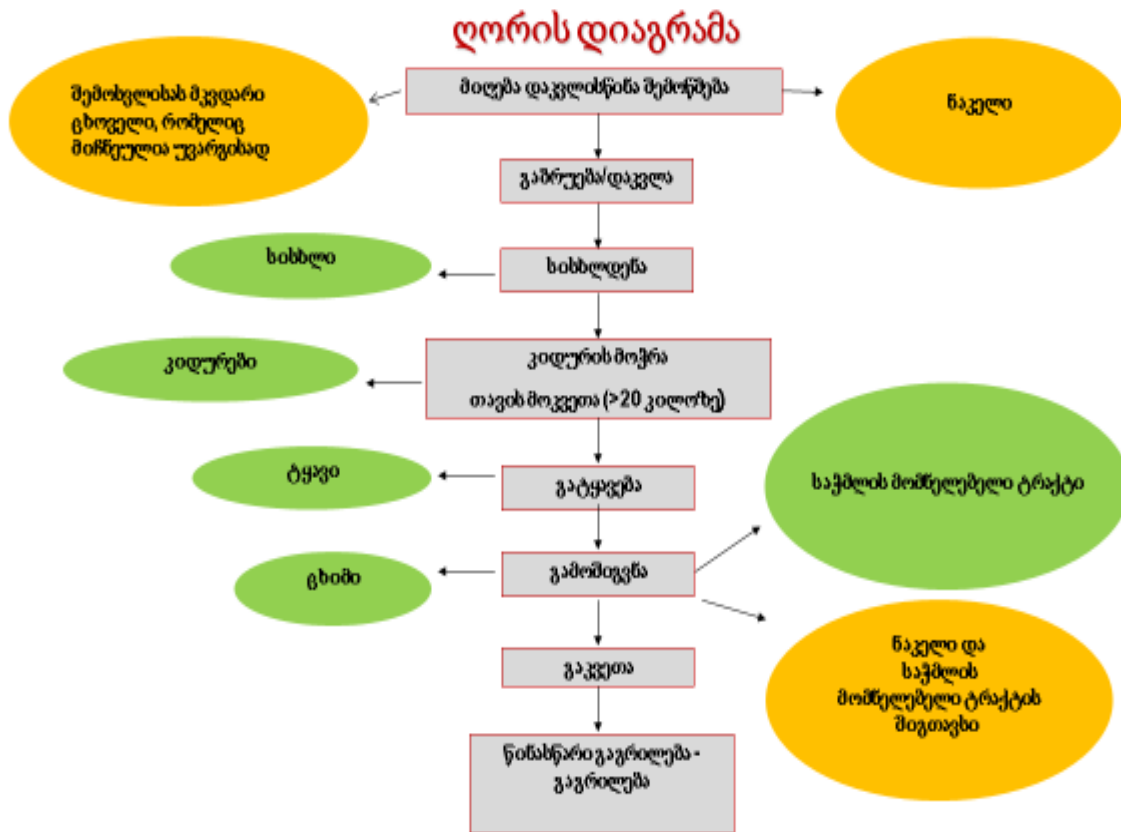
მსხვილფეხა საქონლის, წვრილფეხა საქონლისა და ღორის დაკვლის დიაგრამაზე ფერებით (შავი - პირველი კატეგორიის მასალა, ყვითელი - მე-2 კატეგორიის მასალა , მწვანე- მე-3 კატეგორიის მასალა) განსაზღვრული შესაბამისი კატეგორიის ცწადპ:

მსხვილფეხა საქონლის დიაგრამა

ცხვრისა და თხის დიაგრამა

6.7 სასაკლაოზე გენერირებული პირველი კატეგორიის მასალის მაგალითებია:

- ტანხორცი, ტანხორცის ნაწილები (პირველად დაამუშავებული ტყავი, ტყავი, და სისხლი) რომელსაც ჩაუტარდა გლე-ზე ტესტირება დადებითი შედეგით;
- მცოხნავები, რომლებიც დაეცა დაკვლამდე ან რომელიც უვარგისად იყო მიჩნეული დაუყოვნებლივ დაკვლის მომენტიდან და რომლიდანაც არ იყო ამოღებული განსაკუთრებული რისკის მასალა;
- ყველა ცწადპ (მათ შორის სისხლი), რომელიც შეგროვებულია სასაკლაოზე, თუ ისინი შეერია ისეთი ცხოველებიდან მიღებულ ცწადპ-ს, რომელსაც ჩაუტარდა გლე-ზე ტესტირება დადებითი შედეგით;
- ნებისმიერი ცხოველური მასალა, რომელიც შეხებაში მოვიდა განსაკუთრებული რისკის მასალასთან, მას შემდეგ რაც მოცილებული იქნა ტანხორციდან;
- აკრძალულ მკურნალობას დაქვემდებარებული პროდუქტი, ან პროდუქტი, რომელშიც აღმოჩნდება მაგ. მძიმე მეტალები დასაშვებ ზღვარზე მეტი ოდენობით;
- მსხვილფეხა საქონლის, ცხვრის, თხის მთლიანი სხეული (განსაკუთრებული რისკის მასალის მოცილებამდე განკარგვის ადგილზე), რომელმაც ვერ გაიარა დაკვლისწინა შემოწმება ან სასაკლაოს მოსასვენებლ სათავსოში ნაპოვნი მკვდარი ცხოველი;

- იმ ცხოველების სისხლი, რომელსაც დაკვლისწინა შემოწმება არ ჩაუტარდა.

6.8 სასაკლაოზე გენერირებული მე-2 კატეგორიის მასალის მაგალითებია:

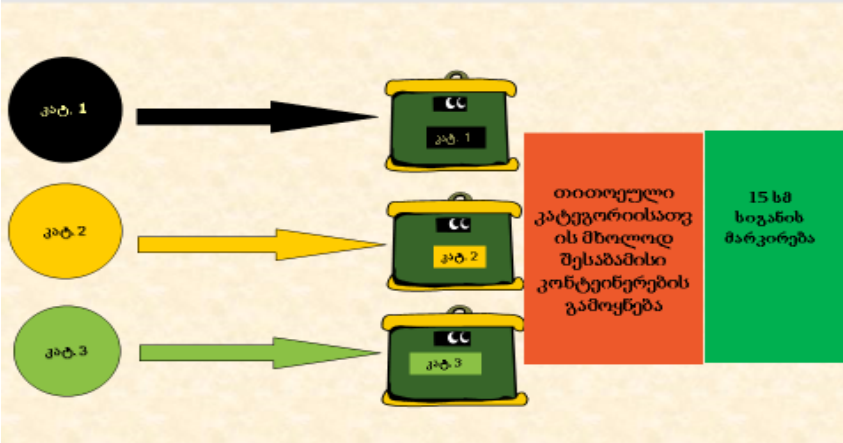
- ტანხორცი ან ტანხორცის ნაწილები:
 - ✓ ნაკელით, კუჭის ან ნაწლავების ან ნალველით აშკარა დაბინძურება სახეზეა;
 - ✓ შეიცავს უცხო სხეულებს;
- ცხოველები, რომელიც დაკვლამდე დაეცა ან დაკვლიდან მომენტალურად იქნა დაწუნებული, რომელიც არ შეიცავს განსაკუთრებული რისკის მასალას, მაგალითად ღორი, ბოცვრისნაირები და ფრინველები ან არ ახლავს თან ინფორმაცია სასურსათო ჯაჭვის შესახებ;
- ტანხორცი ან ტანხორცის ნაწილები, რომელიც დაწუნებულ იქნა დაკვლისშემდგომი შემოწმებისას, დაზიანებების გამო, თუ არსებობს ეჭვი, რომ ეს დაზიანებები ადამიანებისთვის ან ცხოველებისთვის გადამდები დაავადებებით იყო გამოწვეული (მაგ., სეპტიცემიური ტანხორცები, აბსცესები, პნევმონიები, ტრავმული პერიკარდიტი, სეპტიკური ართრიტი) ;
- არაადეკვატური, მათ შორის არაჰიგიენური, შენახვის პირობების გამო ან ლპობის შედეგად გაფუჭებული ხორცი და შინაგანი ორგანოები.

6.9 სასაკლაოზე გენერირებული მე-3 კატეგორიის მასალის მაგალითებია:

- შინაგანი ორგანოები, დასერილი ვეტერინარული შემოწმებების ან სხვა კომერციული მიზეზების გამო, მსხვილფეხა საქონლის ცური და ყური საყურე ნიშნების ან აბსცესების გარეშე;
- პარაზიტების მიერ დაზიანებული ღვიძლი და ფილტვები, ტანხორცი უმნიშვნელო სისხლდენით;
- კუჭი და საჭმლის მოსანელებელი ტრაქტის, ძეხვეულის დამზადებისთვის გამოუყენებელი ფრინველების და ბოცვრისნაირების ნაწლავები (შიგთავსით და მის გარეშე);
- ღორის თავები, რომელიც დაკვლის წინა და დაკვლის შემდგომი შემოწმებების დროს ჯანმრთელად იყო მიჩნეული;
- ტრავმატული დაზიანებები, როგორცაა კონტუზიები და არაინფიცირებული მოტეხილობები.

7. ცწადპ-ის შეგროვება-დახარისხება კატეგორიების მიხედვით

ცწადპ-ის დახარისხება კატეგორიების მიხედვით

სასაკლავო ბიზნესოპერატორი ვალდებულია უზრუნველყოს სასაკლავოზე დაკლული ან/და დავარდნილი ცხოველებიდან გენერირებული ცწადპ-ის კატეგორიზაცია და ცალ-ცალკე შეგროვება/ იდენტიფიცირება ზედმეტი დაგვიანების გარეშე ისეთ პირობებში, რომ არ შეიქმნას რისკი ადამიანებისა და ცხოველთა ჯანმრთელობისათვის.

ამისთვის სასაკლავო აღჭურვილი უნდა იქნეს მდგრადი მასალისგან დამზადებული კონტეინერებით, რაც იძლევა ადვილად დასუფთავებისა და დეზინფექციის შესაძლებლობას (უჟანგავი ფოლადი ან პლასტმასი) და საჭიროების შემთხვევაში უზრუნველყოფს აირშეუღწევადობას. ამასთან, კონტეინერების რაოდენობა და ზომა უნდა აკმაყოფილებდეს ბიზნესის საჭიროებებს/წარმადობას და განლაგებული უნდა იქნეს შესაბამისი კატეგორიების მიხედვით სასაკლავო ხაზის გასწვრივ.

შეგროვების შემდეგ ბიზნესოპერატორი ვალდებულია უზრუნველყოს ცწადპ-ის ჰენდლინგი, რომელიც ზოგადად მოიცავს შემდეგი ოპერაციების განხორციელებას:

- ა) დახარისხება;
- ბ) დაჭრა;
- გ) გაცივება;
- დ) გაყინვა;
- ე) დამარილება;
- ვ) პრესერვაცია სხვა პროცესებით;
- ზ) ტყავისა და კანის მოცილება ან განსაკუთრებული რისკის მასალის მოცილება;
- თ) ბიოგაზად/კომპოსტად ტრანსფორმირებისთვის განკუთვნილი ცწადპ-ის ჰიგიენიზაცია/პასტერიზაცია;
- ი) გაფილტვრა;

7.1 განსაკუთრებული რისკის მასალისა და ცწადპ-ის მარკირება/იდენტიფიკაცია

სავალდებულოა განსაკუთრებული რისკის მასალის შეღებვა (დადგენილება N600,) ლურჯი

საღებავით (0.5% ღია ლურჯი V E131) მომენტალურად ამოღებისთანავე; ეს კეთდება იმისათვის, რომ არ მოხდეს მათი ჩაბრუნება სასურსათო ჯაჭვში ან არ მოხდეს მათი ტრანსპორტირება, როგორც მე-2 ან მე-3 კატეგორიის მასალისა, ამასთან საღებავი კარგად უნდა ჩანდეს თითოეული ნაჭრის 100% ზედაპირზე. ერთგვაროვანი შეღებვის მიზნით უნდა არსებობდეს შესაბამისი HACCP-ის პროცედურები, სადაც

დეტალურად იქნება აღწერილი, თუ როგორ უნდა ხდებოდეს საღებავის დამატება და მორევა. ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განკუთვნილი ხორცისა და შინაგანი ორგანოების დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით, საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად სავალდებულოა⁶ დანერგილი იყოს HACCP-ის სისტემა.

გახსოვდეთ!

დაუშვებელია მცობნავთა სასაკლაოდან განსაკუთრებული რისკის მასალის შეღებვის გარეშე გაშვება

მნიშვნელოვანია მსხვილფეხა საქონლიდან გენერირებული ცწადპ, რომელზეც „ტექნიკური რეგლამენტი - ზოგიერთი გადაამდები ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის N600 დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად ტარდება მსღე-ის და წვრილფეხა საქონლიდან გენერირებული ცწადპ, რომელზეც იმავე დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად ტარდება გღე-ის მონიტორინგისა და კონტროლის პროგრამები, შეგროვდეს და ინახებოდეს ცალ-ცალკე კონტეინერებში (სისხლი, ტყავი, პირველადად დამუშავებული ტყავი, ჩამონაჭერების ჩათვლთ, რქები, ჩლიქები, ფალანგების, მაჯისა და ნების ძვლები, ტერფისა და წინა ტერფის ძვლები) ტესტირების პასუხების მიღებამდე.

⁶ „ცხოველური წარმოშობის სურსათის ჰიგიენის სპეციალური წესის შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 7 მარტის N90 დადგენილება

ცნადს საწარმოდან გაგზავნამდე ექვემდებარება მარკირება/იდენტიფიკაციას დანიშნულების ადგილისა და გამოყენების შესაბამისად:

ცნადს/მპ-ის კატეგორია 1 განკარგვისათვის	«მხოლოდ განსაკარგავად»
ცნადს/მპ-ის კატეგორია 2 გარდა ნაკელისა და საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსისა	«არ არის ცხოველთა საკვებად»
ცნადს/მპ კატეგორია 3	«არ არის ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის»
ცნადს/მპ კატეგორია 2 განსაკუთრებული კვებითი მიზნებისთვის (დადგენილება N605 22-ე მუხლი)	«განკუთვნილია ... -ის საკვებად» (‘განკუთვნილია ცხოველების საკვებად...’ (ზოოპარკის ან ცირკის ცხოველები ან რეპტილიები და მტაცებელი ფრინველები ან საბეწვე ცხოველები და გარეული ცხოველები, ძალსაშენის ძაღლები, თავშესაფრის ძაღლები და კატები, მატლები და ჭიები)
ნაკელი და საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსი	«ნაკელი»

8. სისხლის მართვა

სისხლი შეადგენს ცოცხალი წონის 3-4%-ს, ის უნდა შეგროვდეს მიღების მეშვეობით და შეინახოს წყალგაუმტარ დახურულ რეზერვუარში. რეკომენდებულია, რომ მცოხნავთა სასაკლაოზე იყოს არანაკლებ ორი რეზერვუარი:

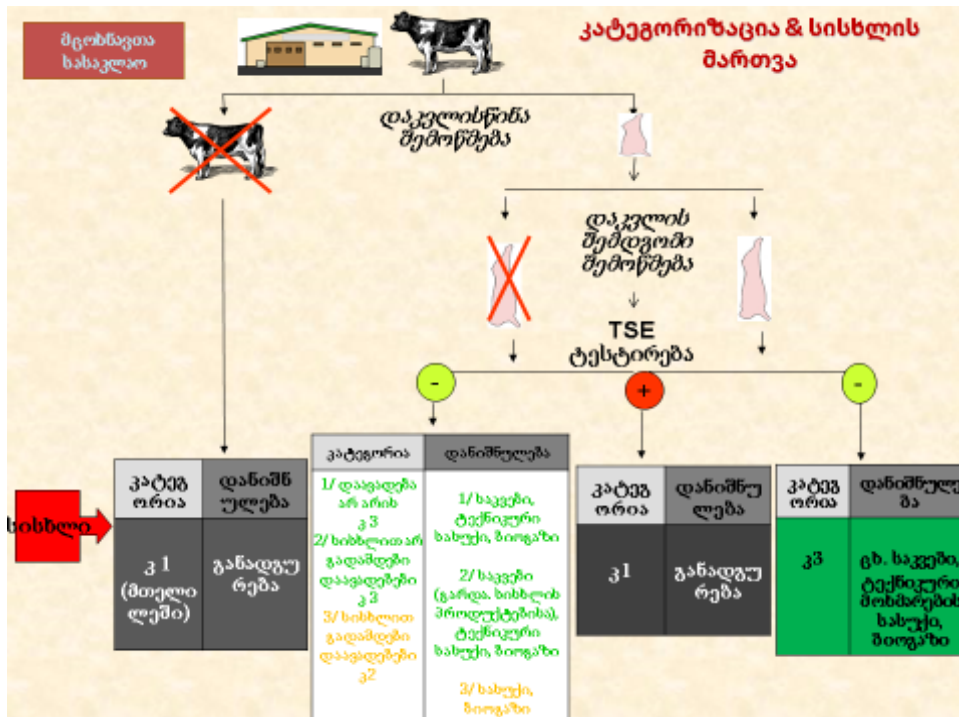
ა) პირველი კატეგორიის დაკლული ცხოველების სისხლისთვის:

- როცა არის ეჭვი;
- ან გლე-ის აღმოფხვრის ზომების ფარგლებში;

ბ) მესამე კატეგორიის სისხლისთვის, როცა ცხოველი დაკვლამდე ჯანმრთელად იყო მიჩნეული.

მეორე რეზერვუარი უნდა იყოს სამაცივრე, თუკი შემდგომში ამ მასალის გამოყენება დაგეგმილია შინაური ბინადარი ცხოველის საკვების მასალად. თუმცა:

- თუ გლე-ის ტესტის შედეგი დადებითია სისხლი ჩაითვლება პირველ კატეგორიად;

- თუ დაკვლის შემდეგ აღმოჩენილია სისხლით გადამდები დაავადება ამ შემთხვევაში სისხლი მიეკუთვნება მე-2 კატეგორიას;

- თუ სისხლი ინახება არასამაცივრე პირობებში, მაშინ ასეთი სისხლი მიეკუთვნება მე-3 კატეგორიას, მაგრამ არ

გამოიყენება ცხოველის საკვების მასალად.

9. ცხიმის მართვა

სასაკლაოზე გენერირებული ცხიმი თუ აკმაყოფილებს ჰიგიენის სპეციალურ წესებს⁷ იგი

- განეკუთვნება ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის განკუთვნილ პროდუქტს და დასაშვებია გამოყენებული იქნეს ადამიანის მიერ სურსათად

ვრობის 2012 წლის 7 მარტის N90

მოხმარებისათვის განკუთვნილ მარგარინისა და ცხიმის წარმოებისათვის იმ პირობით, რომ ცალკე მოხდება მისი შეგროვება და არ შეერევა ცწადპ-ს. ცხიმი, რომელიც ბიზნესოპერატორის მიერ კლასიფიცირებული იქნება პირველ (N605 დადგენილების მე-7 მუხლის „ა.ა“, „ა.ბ“, „გ“ და „დ“ ქვეპუნქტები), მე-2 (N605 დადგენილების მე-8 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი) ან მე-3 (N605 დადგენილების მე-9 პუნქტის „ა“ და „პ“ ქვეპუნქტები) კატეგორიის მასალეად, ექვემდებარება განკარგვას N605 დადგენილებით კატეგორიისათვის განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად.

10. ძვლების მართვა

სასაკლაოზე ჰიგიენის სპეციალური წესის⁸ შესაბამისად მიღებული ძვლები ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის ვარგისია და მისგან დასაშვებია ჟელატინისა და კოლაგენის წარმოება იმ პირობით, რომ ისინი შეგროვდა ცალკე და არ არის შერეული სხვა ცწადპ-თან.

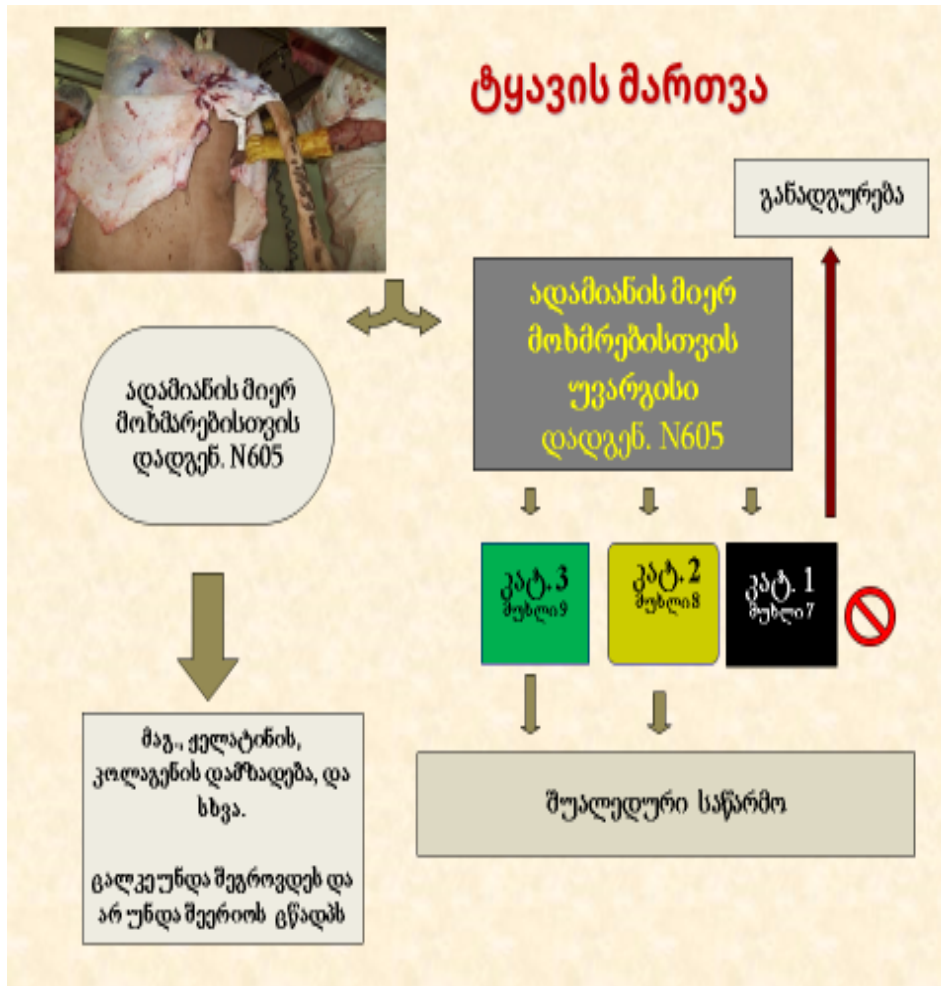
ეგრეთ წოდებული „კანონით“ კლასიფიცირებულ ცწადპ-ს პირველი კატეგორიის (N605 დადგენილების -7 მუხლის „ა.ა“, „ა.ბ“, „გ“ და „დ“ ქვეპუნქტებით), მე-2 კატეგორიის (N605 დადგენილების მე-8 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის) ან მე-3 (N605 დადგენილების მე-9 მუხლის „ა“, „ბ.ბ“ ქვეპუნქტები) კატეგორიის ან ბიზნესოპერატორის მიერ „არჩევანის“ შესაბამისად

კლასიფიცირებული კატეგორიების განკარგვა ხორციელდება N605 დადგენილებით კატეგორიისათვის განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად გადამამუშავებელ საამქრო/საწარმოებში, ტექნიკურ საამქრო/საწარმოებში და სხვა. ძვლები განსაკუთრებით აქტიურად გამოიყენება ცხოველური ჟელატინის (წებოს) და საპნის წარმოებისათვის.

⁸ „ცხოველური წარმოების სურსათის ჰიგიენის სპეციალური წესის შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 7 მარტის N90 დადგენილება

10. ტყავის მართვა

თუ ტყავი და კანი გამოიყენება ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განსაზღვრული ელატინის ან/და კოლაგენის წარმოებისთვის, მათი შენახვა უნდა შეესაბამებოდეს

სურსათის ჰიგიენის კანონმდებლობით განსაზღვრულ ახალ ხორციან დაკავშირებულ მოთხოვნებს⁹.

აღნიშნული ტყავი და კანი უნდა იქნეს მიღებული ცხოველებიდან, რომლებმაც გაიარეს დაკვლის წინა და დაკვლის შემდგომი შემოწმება. ეს ტყავი და კანი უნდა იყოს განცალკევებული იმ ტყავისა და კანისგან, რომლებიც კლასიფიცირებული იქნა ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების

პროდუქტად.

ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის დაკლული მსხვილფეხა საქონლის შემთხვევაში გლე-ზე დადებითი შედეგის მიღების შემთხვევაში უნდა განადგურდეს:

- დადებითი ცხოველისგან მიღებული ტყავი;
- დადებით ცხოველამდე დაკლული ცხოველისგან მიღებული ტყავი;
- დადებითი ცხოველის შემდეგ დაკლული ორი ცხოველის ტყავი;

⁹ ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ- საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის N55 დადგენილება

- თუ ტყავი ფორმირებულია პარტიებად, მაშინ მთელი პარტია, რომელიც შეიცავს ზემოთ მოხსენიებულ ტყავსა და კანს;

დაცემული საქონლის შემთხვევაში გლე-ზე დადებითი შედეგის შემთხვევაში უნდა განადგურდეს:

- დადებითი ცხოველისაგან მიღებული ტყავი;
- თუ ტყავი ფორმირებულია პარტიებად, მაშინ მთელი პარტია, რომელიც შეიცავს ზემოთ მოხსენიებულ ტყავს.

ტესტირების შედეგის არ ქონისას (როდესაც აღებული ნიმუში შეუძლებელია შემოწმდეს ტექნიკური მიზეზების გამო), როგორც ადამიანის მიერ სურსათად მოხმარებისათვის დაკვლის, ისე დაცემული საქონლის შემთხვევაში, უნდა განადგურდეს:

- იმ საქონლის ტყავი, რომელსაც ვერ ჩაუტარდა ტესტირება;
- თუ ტყავი ფორმირებულია პარტიებად, მთელი პარტია, რომელიც შეიცავს ზემოთ მოხსენიებულ ტყავს.

წარმოებული და შენახული უნდა იყოს შესაბამისი ჩანაწერები, რომლებიც აჩვენებს ზემოთ მოყვანილ მოთხოვნებთან შესაბამისობას, რაც რეგულარულად უნდა შემოწმდეს სააგენტოს მიერ. მოთხოვნების შეუსრულებლობამ კი შეიძლება გამოიწვევს სანქციები და საამქროს/საწარმოს აღიარების შეჩერება ან გაუქმება.

11. ნაკელისა და საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსის მართვა

ნაკელისა და საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის შიგთავსი გადატანილი უნდა იქნეს:

- კომპოსტის დამამზადებელ საამქრო/საწარმოში

ან

- სასუქების და ნიადაგის გამანაყოფიერებელ მწარმოებელ საწარმოში;

- ბიოგაზის საამქროში/საწარმოში

ან

- წვის საამქროში (ფრინველები, ნაკელი);

- ასევე შესაძლებელია მისი შეტანა კერძო მფლობელობაში არსებულ ნიადაგში გადამუშავების გარეშე სააგენტოს მიერ გაცემული ავტორიზაციის შემთხვევაში.

განმავლობაში.

თუმცა, ნებისმიერ შემთხვევაში, უნდა დაკმაყოფილდეს კარგი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის მინიმალური მოთხოვნები, როგორცაა, მაგალითად: ნაკელის შესანახი სათავსო, რომელსაც სამი მხრიდან ექნება კედელი, იატაკი მოცემენტებული 5-6%-იანი დახრით და ჩამონარეცი (ჩამდინარე) წყლის მოცილების მოწყობილობა, ამასთან ნაკელი უნდა დაყოვნდეს 90-180 დღის

12. ჩამდინარე წყლების მართვა

ცწადპ-ის გენერირება, შეგროვება და დახარისხება მთლიანად მიმდინარეობს სასაკლაოს ბინძურ ზონაში. იატაკზე უნდა იყოს ტრაპები ან ბადეები, რომლებიც არ გაატარებენ ნმმ-ზე დიდი ზომის ნაწილაკებს. დაუშვებელია ცწადპ-ის დანაწევრება, დაქუცმაცება ან ცწადპ-ზე წნევის გამოყენება, რადგან ეს ხელს შეუწყობს მყარი ცხოველური მასალის ჩამდინარე წყლებში მოხვედრას.

გახსოვდეთ!

სისხლის ჩამდინარე წყლებში ჩაშვება აკრძალულია!!

ცხოველური წარმოშობის მასალა, რომელიც რჩება ფილტრში უნდა დამუშავდეს, როგორც უფრო მაღალი რისკის მასალა, კერძოდ მცობნავების შემთხვევაში, როგორც პირველი კატეგორიის მასალა, ხოლო ფრინველისა და ღორის შემთხვევაში, როგორც მე-2 კატეგორიის მასალა.

ფილტრში გამავალი ჩამდინარე წყალი არ განეკუთვნება N605 დადგენილების რეგულაციის სფეროს.

13. დროებით დასაწყობებასთან/შენახვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები

სასაკლაოში ცწადპ-ის გენერირებიდან, შეგროვებიდან და კატეგორიებად დახარისხების შემდეგ მაქსიმალურად სწრაფად უნდა იქნეს ხაზიდან გამოტანილი, უნდა აიწონოს

კატეგორიისა და ტიპის შესაბამისად და განხორციელდეს აწონილი რაოდენობების შესახებ ჩანაწერების წარმოება. წონა იწერება ფაქტობრივი და არა მიახლოებითი. იმ შემთხვევაში თუ მათი ტრანსპორტირება არ მოხდება იმავე დღეს, აუცილებელია მათი დროებითი შენახვა სპეციალურად გამოყოფილ სათავსოში/კამერაში (უნდა გამოიყენებოდეს მხოლოდ ცწადპ-თვის), გაგრილებულ ან გაყინულ მდგომარეობაში.

14. ცწადპ-ის ჰენდლინგის განმახორციელებელი საამქროს/საწარმოს ჰიგიენის ზოგადი მოთხოვნები

სასაკლაოს ბიზნესოპერატორმა უნდა უზრუნველყოს მის დაქვემდებარებაში არსებული საწარმო ან საამქრო, სადაც ხორციელდება შუალედური ოპერაციები, ცწადპ-ის ჰენდლინგი:

ა) აგებული იყოს ისე, რომ შესაძლებელი იყოს მათი ეფექტური დასუფთავება და დეზინფექცია და საჭიროების შემთხვევაში, იატაკის კონსტრუქცია ხელს უნდა უწყობს სითხის დრენაჟირებას;

ბ) აღჭურვილი იყოს პირადი ჰიგიენისთვის საჭირო სათავსოებით, როგორცაა საპირფარეშო, გასახდელი ოთახი და პირსაბანი პერსონალისთვის;

გ) აღჭურვილი იყოს მავნებლებისგან (მწერები, მღრღნელები და ფრინველი) დასაცავი შესაბამისი მოწყობილობებით;

დ) უზრუნველყოფილი იყოს გამართულ მდგომარეობაში მყოფი აღჭურვილობით, მოწყობილობა-დანადგარებით და რეგულარულად ხდება მზომი მოწყობილობების დაკალიბრება;

ე) კონტამინაციის რისკის თავიდან აცილების მიზნით აღჭურვილი იყოს კონტეინერებისა და ტრანსპორტის გასასუფთავებელი და სადეზინფექციო საშუალებებით.

ამასთან, ნებისმიერი პირი, რომელიც მუშაობს ამ საწარმოში ან საამქროში, უნდა ატაროს შესაბამისი, სუფთა და სადაც საჭიროა, დამცავი ტანსაცმელი. ხოლო, საჭიროების შემთხვევაში, კონკრეტულ საწარმოში ან საამქროში:

ა) პირი, რომელიც მუშაობს დაბინძურებულ სექტორში, არ უნდა შევიდეს სუფთა სექტორში სამუშაო ტანსაცმლის და ფეხსაცმლის

გამოცვლის ან მათი დეზინფექციის გარეშე;

ბ) დაუშვებელია მოწყობილობა-დანადგარების და აღჭურვილობის გადატანა დაბინძურებული სექტორიდან სუფთა სექტორში მათი გასუფთავების და დეზინფექციის გარეშე;

გ) პირთა გადაადგილების მონიტორინგის უზრუნველსაყოფად ბიზნესოპერატორმა უნდა დაადგინოს პირთა გადაადგილების პროცედურები და აღიწეროს ფეხსაცმელების და ბორბლების შხაპის სწორი გამოყენების პროცედურა.

სასაკლავოს ბიზნესოპერატორი

რადგან ახორციელებს ერთზე მეტი კატეგორიის ცწადპ-ის ან მეორეული პროდუქტის ჰენდლინგს და შენახვას ერთსა და იმავე საწარმოში ან საამქროში, ვალდებულია იქონიოს, დანერგოს და შეინარჩუნოს გაწერილი მუდმივი პროცედურები საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების (HACCP) პრინციპის საფუძველზე.

- გამოყენება მხოლოდ დანიშნულებისამებრ;
- მისი მოცულობა უნდა იყოს ბიზნესის სიმძლავრის/წარმადობის შესაბამისი;

- პერსონალის დაშვება კონტროლირებადი, იმისათვის რომ არ მოხდეს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების ან/და მეორეული პროდუქტების შერევა ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განკუთვნილ პროდუქტთან;
- შესაძლებელი უნდა იყოს რეცხვა-დეზინფექციის ჩატარება;
- უნდა ტარდებოდეს მავნებლებისაგან (მწერები, მღრღნელები და ფრინველები) დაცვის შესაბამისი ზომები;
- აღჭურვილი იყოს თერმომეტრებითა და ჩამწერი ინსტრუმენტებით.

თუ არის დიდი კონტეინერები, რომელშიც უნდა გადაიტანონ შუალედური საწარმოო ზონებში განლაგებული კონტეინერების შიგთავსი, მაშინ:

მათზე ვრცელდება ფერებით კოდირება, მარკირება, აირშეულწვევადობა და სხვა მოთხოვნები

მეტიც, უნდა ჰქონდეთ სახურავები (განსაკუთრებით, როცა შესანახი ოთახი გამოყენებულია ერთდროულად ერთზე მეტი კატეგორიის ცწმპ-ებისთვის)

ტრანსპორტირების პროცედურის არსებობა (HACCP)

15. ცწადპ-ის ტრანსპორტირება

ცწადპ-ის ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს ზედმეტი დაგვიანების გარეშე, ამასთან ტრანსპორტირებამდე უნდა განხორციელდეს კონტეინერების/შეფუთვების/სატრანსპორტო საშუალებების იდენტიფიცირება/მარკირება და ტრანსპორტირება უნდა განხორციელდეს კონკრეტული კატეგორიისათვის შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალებით. ამასთან დაცული უნდა იყოს ჰიგიენის წესები და დალუქვასთან დაკავშირებული მოთხოვნები. მე-3 კატეგორიის მასალისთვის, ტრანსპორტირება ტემპერატურის კონტროლით თუ არ მოხდა გადამუშავება უნდა განხორციელდეს 24 საათში.

გახსოვდეთ!

მე-3 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება თუ არ განხორციელდება ტემპერატურის კონტროლით, უნდა გადამუშავდეს გენერირებიდან 24 საათის განმავლობაში!

15.1 პირველი კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება

პირველი კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად დასაშვებია:

- აღიარების მქონე :
 - ✓ ინსინერაციის ან ან თანაინსინერაციის საამქროში/საწარმოში;
 - ✓ პირველი კატეგორიის გადამამუშავებულ საამქრო/საწარმოში;
 - ✓ წვის საამქროში;
 - ✓ პირველ კატეგორიაზე მომუშავე შუალედურ საამქრო/საწარმოში;

• აგრეთვე N605 დადგენილების შესაბამისად რეგისტრირებულ:

- ✓ გამომყენებლებთან, რომლებიც იყენებენ ცწადპ-ს ან მეორეულ პროდუქტს ცხოველთა სპეციალური კვებითი დანიშნულებისათვის (ლემიჭამია ცხოველები), კვლევებისთვის ან სხვა სპეციალური დანიშნულებისათვის;
- ✓ ტექნიკური პროდუქტების მწარმოებელ საამქრო/საწარმოში;

15.2 მე-2 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება

მე-2 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება N605 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად დასაშვებია:

- აღიარების მქონე:

- ✓ ინსინერაციის ან ან თანაინსინერაციის საამქროში/საწარმოში;
- ✓ პირველი და მე-2 კატეგორიის გადამამუშავებულ საამქრო/საწარმოში;
- ✓ წვის საამქროში;
- ✓ პირველ და მე-2 კატეგორიაზე მომუშავე შუალედურ საამქრო/საწარმოში;

- ✓ ბიოგაზის საამქრო (ნაკელი);
- ✓ კომპოსტის საამქრო (ნაკელი).

- აგრეთვე N605 დადგენილების შესაბამისად რეგისტრირებულ:
 - ✓ გამოყენებლებთან, რომლებიც იყენებენ ცწადპ-ს ან მეორეულ პროდუქტს ცხოველთა სპეციალური კვებითი დანიშნულებისათვის (ზოოპარკის ცხოველები, დაცული და გადაშენების პირას მყოფი სახეობები, რეპტილიები, საბეწვე ცხოველები, თევზის სატყუარა ჭიები), კვლევისთვის ან სხვა სპეციალური დანიშნულებისათვის;
 - ✓ ტექნიკური პროდუქტების მწარმოებელ საამქრო/საწარმოში.

15.3 მე-3 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება

მე-3 კატეგორიის მასალის ტრანსპორტირება ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად დასაშვებია:

- აღიარების მქონე:

✓ ინსინერაციის ან თანაინსინერაციის საამქროში/საწარმოში;

✓ პირველი, მე-2 ან მე-3 კატეგორიების გადამამუშავებულ საამქრო/საწარმოში;

✓ მე-3 კატეგორიაზე მომუშავე შუალედურ საამქრო/საწარმოში ან პასტერიზაციის/ჰიგიენიზაციის საამქროში;

✓ ბიოგაზის საამქროში (პასტერიზაციის/ჰიგიენიზაციის შემდგომ);

✓ კომპოსტის საამქროში (პასტერიზაციის/ჰიგიენიზაციის შემდგომ);

✓ შინაური ბინადარი ცხოველის საკვების გადამამუშავებელ საამქრო/საწარმოში, მათ შორის შინაური ბინადარი ცხოველის ნედლი საკვების საწარმოში (კომერციული მიზნით დაწუნებული ტანხორცი ან მისი ნაწილები, ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის უვარგისი ტანხორცი ან მისი ნაწილები, რომელსაც არ აქვს გადამდები დაავადების ნიშნები და ფრინველის თავები);

✓ ცხოველის საკვების მწარმოებელ საამქროში/საწარმოში (ფრინველისა და ღორის სასაკლაოში გენერირებული ცწადპ-დან გადამამუშავებული ცხოველური ცილის წარმოება აკვაკულტურის ცხოველების საკვებად).

- აგრეთვე N605 დადგენილების შესაბამისად რეგისტრირებულ:

- ✓ გამომყენებლებთან, რომლებიც იყენებენ ცწადპ-ს ან მეორეულ პროდუქტს ცხოველთა სპეციალური კვებითი დანიშნულებისათვის (გამოკვების ადგილები – შემგროვებელი ცენტრები (ზოოპარკის ცხოველები, დაცული და გადაშენების პირას მყოფი სახეობები, რეპტილიები, საბეწვე ცხოველები, თევზის სატყუარა ჭიები, ძაღლები ძაღლსაშენში და კატები და ძაღლები თავშესაფრებში), კვლევებისთვის ან სხვა სპეციალური დანიშნულებისათვის;
- ✓ ტექნიკური პროდუქტების მწარმოებელ საამქრო/საწარმოში;

N605 დადგენილების 23-ე მუხლით განსაზღვრული მოთხოვნებიდან გამომდინარე, სააგენტოს ავტორიზაციით, დაშვებულია გამონაკლისი სახით, მოშორებულ ადგილზე, სასაკალაოზე გენერირებული მე-2 და მე-3 კატეგორიის მასალების ადგილზე დაწვა ან დამარხვა.

16. მიკვლევადობა

მიკვლევადობა ეს არის ცწადპ-ის ბიზნესოპერატორისათვის საბაზისო მოთხოვნა და ინსტრუმენტი იმისთვის, რომ:

- შესაძლებელი იყოს მარშრუტის დადგენა;
- მართვის საუკეთესო პრაქტიკის დადასტურება.

და მისი მთავარი მიზანია ცწადპ ან მეორეული პროდუქტი არ მოხვდეს სასურსათო ჯაჭვში, ხოლო პირველი და მე-2 კატეგორიები, რომ არ მოხვდეს ცხოველის საკვებ ჯაჭვში. ცწადპ-ს მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები მიაგავს სურსათის მიკვლევადობასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს და შესაძლებლობას იძლევა დადგინდეს და თვალყური ედევნოს ცწადპ-ისა და მეორეული პროდუქტის მოძრაობას ცწადპ-ის ჯაჭვში, გენერაციიდან განკარგვის ჩათვლით.

ცწადპ-ის მიკვლევადობის პრინციპებია:

პრინციპი 1.	მიკვლევადობა იწყება პირველივე წერტილიდან
პრინციპი 2.	მიკვლევადობა ვრცელდება ცწადპ-ის განადგურებასა და გამოყენებაზე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა არსებობს საბოლოო წერტილი/ეტაპი
პრინციპი 3.	ცწადპ-ის ჯაჭვის ყველა ეტაპზე ცწადპ-ის სამივე კატეგორიის ერთმანეთისგან სეპარაციის უზრუნველყოფა

პრინციპი 4.	ცწადპ-ის დანიშნულების პუნქტების ვერიფიკაცია
პრინციპი 5.	სახელმწიფო კონტროლის, მონიტორინგის და ვერიფიკაციის სისტემის არსებობა ცწადპ-ის მოთხოვნების შესრულების უზრუნველსაყოფად

სასაკლავოს ბიზნესოპერატორი, რომელიც აგზავნის ან/და ახორციელებს ცწადპ-ს ან მეორეულ პროდუქტის ტრანსპორტირებას, ვალდებულია აწარმოოს ჩანაწერები:

- შესაბამისი კომერციული დოკუმენტაციისა ან/და ჯანმრთელობის სერტიფიკატების შესახებ;
- ბიზნესოპერატორებს უნდა ჰქონდეთ სისტემა, რომელიც მიმწოდებლებისა და მომხმარებლების იდენტიფიცირების საშუალებას იძლევა;

თავად მიკვლევადობის სისტემა გულისხმობს:

- ცწადპ-ის კატეგორიების ცალ-ცალკე შეგროვებას, აწონვას (კატეგორიისა და მასალის ტიპის მიხედვით ცალ-ცალკე აწონვას) და კონტეინერების იდენტიფიცირებას;
- შეფუთვების მარკირებას გაგზავნამდე;
- გარკვეული მასალების სპეციფიკურ მარკირებას (მაგ. განსაკუთრებული რისკის მასალა, ნაკელი)
- კომერციული დოკუმენტაციისა და ჟურნალის შევსებას;
- ჩანაწერების შენახვას.

იმ შემთხვევაში თუ სასაკლავოს თავად აქვს მეორეული პროდუქტის მწარმოებელი საამქრო, სასაკლავოს ბიზნესოპერატორი ვალდებულია აწარმოოს ჩანაწერები არამხოლოდ გენერირებული ცწადპ-ის არამედ ამ ცწადპ-დან მიღებული მეორეული პროდუქტის შესახებაც:

ცხოველური წარმოშობის მეორეული პროდუქტების ყოველდღიური წარმოება სასაკლავოების მიერ		
სასაკლავოს დასახელება:	თარიღი:	მისამართი:

ცხოველების ტიპები		დაკლული ცხოველების რაოდენობა	მკვდარი ცხოველების რაოდენობა	წარმოებული მეორეული პროდუქტი						
				ტყავი	სისხლი	ნაკელი	მასალის კატეგორია (ქსოვილები)	რაოდენობა ტონებში	მართვა	მიმღები
მცხუნავები	მსხვილფეხა საქონელი	მსხვილფეხა საქონელი 12 თვემდე					1			
		მსხვილფეხა საქონელი 12-დან 30-თვემდე					2			
		მსხვილფეხა საქონელი 30-თვეზე მეტის					3			
	ცხვარი და თხა	ცხვარი და თხა 12 თვემდე					1			
							2			
		ცხვარი და თხა 12 თვეზე ზევით, ან რომელსაც ეზრდება მუდმივი საჭრელი კბილი						3		
ღორები							2			
							3			

16.1 კომერციული დოკუმენტი

სასაკლავოს ბიზნესოპერატორმა უნდა უზრუნველყოს, რომ სასაკლავოდან გაგზავნილ ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებს ან/და მეორეულ პროდუქტებს ტრანსპორტირების დროს ყოველთვის თან ახლდეს კომერციული დოკუმენტი (დანართი N1), რომელიც უნდა მოიცავდეს სულ მცირე შემდეგ ინფორმაციას:

- წარმოშობი საწარმოს (სასაკლავოს) დასახელება, მისამართი და აღიარების ნომერი ;
- გადაზიდვის თარიღი;
- დანიშნულების პუნქტის დასახელება, მისამართი და აღიარების/რეგისტრაციის ნომერი;
- ცწადპ-ის რაოდენობა (წონა, მოცულობა ან/და შეფუთვების რაოდენობა);
- ასევე ცწადპ-ის ან/და მეორეული პროდუქტებისა აღწერილობა (მასალის კატეგორია და ტიპი) და მარკირება, როცა ასეთი მარკირება ამ წესით არის სავალდებულო (იხ. თავი 7.1).

- რეგისტრირებული გადამზიდავი;

კომერციულ დოკუმენტი იწერება სულ მცირე სამ ეგზემპლიარად (ერთი ორიგინალი და ორი ასლი). ორიგინალი თან ახლავს ტვირთს საბოლოო დანიშნულების წერტილამდე და რჩება მიმღებთან. სასაკლაო და გადამზიდავი თითო-თითო ასლს იტოვებენ. სამივეს მიერ უნდა იქნეს ხელმოწერილი. მიმღების მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტი უბრუნდება გამგზავნს 10 დღის განმავლობაში (მიღების დადასტურება), ამასთან, ხელმოწერის ფერი უნდა განსხვავდებოდეს დაბეჭდილის ფერისაგან.

რაც შეეხება ცნად-თან დაკავშირებულ ჩანაწერების წარმოებას, უნდა მოიცავდეს ისეთ ინფორმაციას, როგორცაა წარმოებული რაოდენობების დაფიქსირება, ჩანაწერები წონის შესახებ, ჩატარებული დეზინფექციის შესახებ, სამაცივრო პირობებში შემნახველი კამერის ტემპერატურის დამაფიქსირებელი ინსტრუმენტების ჩანაწერები, პრერეკვიზიტი პროგრამები და HACCP-ის დოკუმენტაცია, კომერციული დოკუმენტები(ხელმოწერილი ასლი).

არ არის აუცილებელი, რომ ოპერატორებს კომერციულ დოკუმენტში მითითებული ინფორმაცია ცალ-ცალკე ჰქონდეს შენახული, თუ მათ შენახული აქვთ თითოეული ტვირთის კომერციული დოკუმენტის ასლი. ჩანაწერები სულ მცირე 2 წლის ვადით ინახება და ხელმისაწვდომი უნდა იქნეს კომპიუტერული ორგანოსთვის მოთხოვნისთანავე.

17. სახელმწიფო კონტროლი

სასაკლაოების, ხორცის დამჭრელი და ხორცის სხვა საწარმოები წარმოქმნიან მასალებს, რომლებიც არ არის ვარგისი ან არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის. წინამდებარე თავში განხილულია სააგენტოს როლი და ვალდებულებები ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების სახელმწიფო კონტროლის უზრუნველყოფაში. ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების სახელმწიფო კონტროლის ამოცანაა, უზრუნველყოს, რომ:

- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებმა საფრთხე არ შეუქმნას ხორცის ჰიგიენური წესების დაცვით წარმოებას;
- არ მოხდეს მათი განკარგვის პროცესიდან გადახვევა და მოხვედრა სასურსათო ჯაჭვში დაუდევრობით ან ბოროტი განზრახვით;
- დაცული იყოს ადამიანების და ცხოველების ჯანმრთელობა და აცილებულ იქნეს პათოგენების გამრავლება;
- მათი განკარგვა და განთავსება მოხდეს სწორად და უსაფრთხოდ;

მასალა გადაიქცევა ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტად მას შემდეგ, რაც ის აღარ არის ვარგისი ან განკუთვნილი ადამიანის მიერ

სურსათად მოხმარებისთვის. მაგალითად, პროდუქტი შესაძლოა იყოს ვარგისი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, მაგრამ მას არ გააჩნდეს კომერციული ღირებულება ან ამოღებული იყოს მოხმარებიდან ესთეტიკური მოსაზრებების გამო: ევროპის ბევრ ქვეყანაში საქონლის ენა საუკეთესო კერძად არის მიჩნეული, თუმცა სხვა რეგიონებში საქონლის ენა არ იყიდება და ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტად ითვლება. მას შემდეგ, რაც სურსათი ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტად ჩაითვლება, ის სურსათად ვეღარ დაკლასიფიცირდება, შესაბამისად ვეღარ შებრუნდება სასურსათო ჯაჭვში.

თუ ბიზნესოპერატორი აწარმოებს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების ან მეორეულ პროდუქტებს, მან უნდა მოხდინოს მათი იდენტიფიცირება და უზრუნველყოს მართვა ტექნიკური რეგლამენტის (დადგენილება N605) შესაბამისად. ბიზნესოპერატორი ვალდებულია, დაახარისხოს ეს პროდუქტები კატეგორიების მიხედვით და გაგზავნოს მართვის ისეთ საწარმოში, რომელსაც აქვს შესაბამისი კატეგორიის პროდუქტების მართვის რეგისტრაცია ან/და აღიარება.

ხორცის საწარმოების სახელმწიფო კონტროლი ნიშნავს კონტროლის ნებისმიერ ფორმას, რომელსაც ახორციელებს სააგენტო კანონმდებლობით დადგენილი წესების შესრულების გადასამოწმებლად. გადამოწმება წარმოადგენს კონკრეტული მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენას ობიექტური მონაცემების შესწავლისა და შემოწმების გზით.

როგორც წესი, სახელმწიფო კონტროლი ხორციელდება კონტროლის შესაფერისი მეთოდებისა და ტექნოლოგიების გამოყენებით, როგორცაა ინსპექტირება, მონიტორინგი, ზედამხედველობა, ნიმუშების აღება და დოკუმენტური შემოწმება. ის სხვა ღონისძიებებთან ერთად, შემდეგ საქმიანობას მოიცავს:

- ბიზნესოპერატორების მიერ გამოყენებული კონტროლის სისტემებისა და შედეგების შემოწმება;
- ობიექტების, მათი მიმდებარე ტერიტორიის, შენობების, ოფისების, ადჰურვილობის, საწარმოსა და დანადგარების, ტრანსპორტირების პროცესის ჩათვლით, შემოწმება;
- პროდუქტებისა და დასუფთავებისა და ტექნიკური მომსახურების პროცედურების შემოწმება;
- ეტიკეტირების და წარდგენის შემოწმება;
- კარგი პრაქტიკის პროცედურებისა და საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების (HACCP) სისტემის ან/და პრინციპებზე დაფუძნებული პროცედურების შეფასება კანონმდებლობის შესაბამისად შედგენილი სახელმძღვანელოების გამოყენების გათვალისწინებით.

ხორცის სექტორის ბიზნესოპერატორის, რომელიც ახდენს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის გენერირებას მაკონტროლებელმა უნდა შეამოწმოს, ასრულებს თუ არა ბიზნესოპერატორი ქვემოთ ჩამოთვლილ პუნქტებს მის მიერ წარმოქმნილი ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების მართვასთან დაკავშირებით:

17.1 ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების გენერირება და დახარისხება

- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების ყველა პროდუქტი გენერირებულია და დახარისხებულია კატეგორიების მიხედვით;
- დაბალი კატეგორიის ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების ყველა იმ პროდუქტის მართვა, რომელსაც შეხება ჰქონდა მაღალი რისკის შემცველ მასალასთან, ხორციელდება უფრო მაღალი კატეგორიის ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებისთვის დადგენილი წესით;
- იატაკიდან შეგროვებული ნარჩენების (ცწადპ) მართვა ხორციელდება სათანადოდ რისკების თავიდან აცილების მიზნით. მაგალითად, მცოხნელი ცხოველების სასაკლაოებში იატაკიდან შეგროვებული ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტები ითვლება განსაკუთრებული რისკის მასალად და შესაბამისად მიეკუთვნება პირველ კატეგორიას.

17.2 პირველი კატეგორიის ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების სათანადოდ შეღებვა

- განსაკუთრებული რისკის მასალის შემცველი პირველი კატეგორიის მასალა შეღებილია დაპატენტებული ლურჯი VE131-ის 0.5%-იანი ხსნარით ტანხორციდან მოცილებისთანავე და საწარმოდან გატანამდე. საღებავით დაფარული უნდა იყოს პირველი კატეგორიის ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის ზედაპირის 100%;
- საწარმოს აქვს (განსაკუთრებული რისკის მასალის შემცველი) პირველი კატეგორიის ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის სათანადოდ შესაღებად საკმარისი რაოდენობის საღებავი;
- საღებავი დამზადებულია საწარმოში არსებული შესაბამისი ინსტრუქციის შესაბამისად;

- საწარმოს აქვს მასალის შესაღებად საჭირო სათავსო, მასალა სათანადოდ არის შეღებილი და არ აბინძურებს ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განკუთვნილ ხორცს.

17.3 დროებითი შენახვა და მარკირება/იდენტიფიკაცია

- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების შენახვა (დროებითი შენახვა მართვის აღიარებულ ობიექტზე გაგზავნამდე) და იდენტიფიცირება უნდა მოხდეს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შესაბამისად (დადგენილება N605). საწარმოს უნდა ჰქონდეს პროცედურები ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების შესაბამის კატეგორიებად დახარისხებისა და გაგზავნამდე სათანადოდ შენახვის უზრუნველსაყოფად;
- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტები ინახება სუფთა, წყალგაუმტარ და დახურულ კონტეინერებში;
- კონტეინერებზე სათანადო ფერის მდგრადი საღებავით დატანილი უნდა იყოს ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის შესაბამისი კატეგორიის აღნიშვნა (შავი პირველი კატეგორიის შემთხვევაში, ყვითელი მე-2 კატეგორიის შემთხვევაში, მწვანე მე-3 კატეგორიის შემთხვევაში) და წარწერა, მაგალითად:
 - 'არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის' - მე-3 კატეგორიის შემთხვევაში;
 - 'არ არის განკუთვნილი ცხოველების საკვებად' - მე-2 კატეგორიის შემთხვევაში (გარდა ნაკელისა და საჭმლის მომნელებელი ტრაქტის შიგთავსისა);
 - 'განკუთვნილია მხოლოდ განკარგვისათვის' - განსათავსებლად განკუთვნილი პირველი კატეგორიის შემთხვევაში;
 - 'განკუთვნილია მხოლოდ შინაური ბინადარი ცხოველების საკვებად' - შინაური ბინადარი ცხოველების ნედლი საკვების შემთხვევაში;
 - 'ნაკელი' - ნაკელისა და საჭმლის მომნელებელი ტრაქტის შიგთავსის შემთხვევაში.
- კონტეინერები ინახება ჩაკეტილ ოთახში ან თაროზე დალუქულ მდგომარეობაში ხორცის ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად;

- საწარმოო ზონაში გამოყენებულ ისეთ შუალედურ შესაგროვებელ კონტეინერებზე, რომლებიც შემდგომ უფრო დიდ კონტეინერებში იცლება, ვრცელდება ზემოთ აღნიშნული მოთხოვნები (ფერი, წყალგაუმტარობა). საწარმოო ზონაში დაბრუნების წინ შესაგროვებელი კონტეინერები სუფთავდება. მათი მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელი უნდა იყოს;
- მრავალჯერადი გამოყენების კონტეინერები და მრავალჯერადი გამოყენების აღჭურვილობა, რომელიც ეხება ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებს, თითოეული გამოყენების შემდეგ სუფთავდება და უტარდება დეზინფექცია ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად;
- მრავალჯერადი გამოყენების კონტეინერები გამოიყენება მხოლოდ სპეციფიკური ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების ან მეორეული პროდუქტების ტრანსპორტირებისათვის ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით;
- სისხლი, რომელიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, ინახება დალუქულ, წყალგაუმტარ ჭურჭელში და თუ შესაძლებელია, გადამდებ ღრუბლისებრ ენცეფალოპათიაზე ჩატარებული გამოკვლევის შედეგების მიღებამდე მის განკარგვა ხდება, როგორც პირველი კატეგორიის მასალის, ინსინერაციის გზით;
- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტად მიჩნეული ტყავი და კანი თავსდება ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განკუთვნილი (ჟელატინის ან კოლაგენის საწარმოებლად) ტყავისა და კანისგან განცალკევებით.
- სისტემის ოპერატორი ახდენს რისკების იდენტიფიცირებას და პროცესს წარმართავს საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების (HACCP) სისტემით რისკების აღმოფხვრის უზრუნველსაყოფად, განსაკუთრებით ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებისთვის შესაბამისი კონტეინერების გამოყენებისას გამორიცხულია ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის განკუთვნილი მასალებისთვის ამავე კონტეინერების გამოყენება.

17.4 ტრანსპორტირება და განკარგვა

- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტების შეგროვებასა და განკარგვაში ჩართული ყველა პირი იყენებს წყალგაუმტარ

დახურულ კონტეინერებს ან სატრანსპორტო საშუალებებს, ან ახალ დალუქულ შეფუთვას;

- ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტები იგზავნება მათი კატეგორიის, ან აღმატებული კატეგორიის შესაბამის რეგისტრირებულ ან/და აღიარებულ საამქროებში;
- გამგზავნი ავსებს ტექნიკური რეგლამენტის 120-ე მუხლით განსაზღვრულ კომერციულ დოკუმენტს. კომერციული დოკუმენტი ყოველთვის თან ახლავს ტვირთს ტრანსპორტირების დროს მისი ჩატვირთვის პუნქტიდან დანიშნულების ადგილამდე.

17.5 ჩანაწერები/დოკუმენტაცია

- სურსათის ბიზნესოპერატორი აწარმოებს ჩანაწერებს/დოკუმენტაციას, რომელიც სულ მცირე, შემდეგ ინფორმაციას მოიცავს:
 - მასალის გაგზავნის თარიღი;
 - გადამზიდავის და მიმღების დასახელება და აღიარების ან რეგისტრაციის ნომერი;
 - ცხოველის საკვებად განკუთვნილი მე-3 კატეგორიის მასალის ცხოველების სახეობები, და შესაბამის შემთხვევებში, საყურე ნიშნების ნომრები;
 - თითოეული კატეგორიის მასალის რაოდენობა;
 - ტვირთების კომერციული დოკუმენტები;

ბიზნესოპერატორები არ არიან ვალდებული ცალკე აწარმოონ ამ ინფორმაციის აღრიცხვა იმ შემთხვევაში, თუ ისინი შეინახავენ თითოეული ტვირთისთვის სრულად შევსებულ „კომერციულ დოკუმენტს“. პასუხისმგებელი პირები ვალდებული არიან საჭიროების შემთხვევაში მიაწოდონ ეს ინფორმაცია სააგენტოს.

კომერციული დოკუმენტი:

- უნდა იყოს სრულად შევსებული, დოკუმენტში არ უნდა იყოს ცარიელი ველები;
- ხელმოწერა უნდა გაკეთდეს ტექსტისგან განსხვავებული ფერით, მაგალითად ლურჯი კალმით;
- უნდა იყოს ხელმოწერილი მიმღების მიერ და უკან გაგზავნილი ტვირთის მიღების დასტურად;

- ველში „პროდუქტის ტიპი“ უნდა იყოს წარმოდგენილი პროდუქტების მაქსიმალურად დეტალური აღწერა ცხოველების სახეობების მითითებით, მაგალითად, ფრინველის პროდუქტებისგან მიღებული გადამამუშავებული ცხოველური ცილა, და სხვ. ცხოველების მთლიანი ტანხორცის შემთხვევაში შეძლებისდაგვარად ასევე მითითებული უნდა იყოს საყურე ნიშნების ნომრები.

დოკუმენტი მზადდება სულ მცირე სამ ეგზემპლარად (ერთი ორიგინალი და ორი ასლი). ორიგინალი, რომელსაც იტოვებს მიმღები, თან ახლავს ტვირთს მის საბოლოო დანიშნულების ადგილამდე. ერთი ასლი რჩება ტვირთის გამგზავნთან, ხოლო მეორე - გადამზიდავთან. კომერციული დოკუმენტები ინახება სულ მცირე ორი წლის განმავლობაში და წარედგინება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე.

18. სასაკლავო ბიზნესოპერატორისთვის საჭირო ნორმატიული აქტები

- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი;
- „ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული „ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ – საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილება;
- „ტექნიკური რეგლამენტი - ზოგიერთი გადამდები ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის N600 დადგენილება;
- „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის N55 დადგენილება;
- „მეცხოველეობაში ჰორმონული და თირეოსტატიკური მოქმედების მქონე ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და ბეტა-აგონისტების გამოყენების აკრძალვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 11 იანვრის დადგენილება №10;
- „ტექნიკური რეგლამენტის – ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის

წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის დადგენილება №22;

- „ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების, მათი კლასიფიკაციისა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 18 დეკემბრის დადგენილება №639;

- ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესების დამტკიცების შესახებ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის N55 დადგენილება;

- ტექნიკური რეგლამენტების – „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის ზოგადი წესისა“ და „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის გამარტივებული წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ - საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის N173 დადგენილება;

- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის დამტკიცების თაობაზე“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 16 ოქტომბრის N533 დადგენილება;

საქართველოში მოქმედი რეგულაციების გასაცნობად შეგიძლიათ ეწვიოთ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს მისამართზე <https://matsne.gov.ge/>, სადაც თქვენ შეგიძლიათ გაეცნოთ ყველა მოქმედ კანონს და კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს. გაითვალისწინეთ, რომ ფასიანი ავტორიზაციის (მომხმარებელი და პაროლი) გარეშე შესვლის შემთხვევაში თქვენთვის საბოლოო (კონსოლიდირებული) ვერსიაზე წვდომა შესაძლებელი იქნება მხოლოდ საკანონმდებლო ნორმატიული აქტების შემთხვევაში, ხოლო კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები (მთავრობის დადგენილებები, მინისტრის ბრძანება და ა.შ.) არ იქნება საბოლოო და არ მოგაწვდით ზუსტ ინფორმაციას.

19. ცწადპ-თან დაკავშირებული სანქციები

ჯარიმები, რომლებიც დაწესებულია სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსით და შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული მოთხოვნების დარღვევისთვის მოყვანილია ცხრილში.

N	დარღვევის ტიპი	ჯარიმის ოდენობა
---	----------------	-----------------

1.	პირის საქმიანობა ბიზნესოპერატორად რეგისტრაციის ან/და ბიზნესოპერატორად აღიარების გარეშე	გაფრთხილება; მცირე ბიზნესის შემთხვევაში 100ლარი; სხვა შემთხვევაში - 500 ლარი
2.	მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნების შეუსრულებლობა	200 ლარი
3.	სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელ უფლებამოსილ პირთან თანამშრომლობაზე უარის თქმა ან უფლებამოსილების განხორციელებისას მისთვის ხელის სხვაგვარად შეშლა, მათ შორის, დოკუმენტური შემოწმების ფარგლებში მის მიერ მოთხოვნილი დოკუმენტების მიუწოდებლობა	400 ლარი
4.	ინსპექტირების დროს გამოვლენილი შეუსაბამობა	200 - 1,200 ლარი

გამოყენებული მასალები

- სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი;
- ტექნიკური რეგლამენტი - „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული „ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ – საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილება;
- ტექნიკური რეგლამენტი - „ზოგიერთი გადამდები ღრუბლისებრი ენცეფალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის N600 დადგენილება;
- „ცხოველური წარმოშობის სურსათის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 12 თებერვლის N55 დადგენილება;
- ტექნიკური რეგლამენტი - „ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის N22 დადგენილება;

- „მეცხოველეობაში ჰორმონული და თირეოსტატიკური მოქმედების მქონე ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და ბეტა-აგონისტების გამოყენების აკრძალვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 11 იანვრის დადგენილება №10;
- ტექნიკური რეგლამენტი - „ფარმაკოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების, მათი კლასიფიკაციისა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ნარჩენების მაქსიმალური ზღვრის შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 18 დეკემბრის N639 დადგენილება;
- ტექნიკური რეგლამენტების – „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის ზოგადი წესისა“ და „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის გამარტივებული წესის“ დამტკიცების თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის N173 დადგენილება;
- „ცხოველური წარმოშობის სურსათის ჰიგიენის სპეციალური წესის შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 7 მარტის N90 დადგენილება;
- Guidance on Animal by-product categories, site approval, hygiene and disposal, Department for Environment Food & Rural Affairs of the UK;
- Guidance for the animal by-product industry, march, 2020, Department for Environment Food & Rural Affairs of the UK;
- Guidance on Transporting animal by-products, October, 2016, Department for Environment Food & Rural Affairs of the UK;
- Guidance note on requirements for plants handling and storing and derived products, October, 2016, Department for Environment Food & Rural Affairs of the UK;
- Manual for Official Controls, August, 2018, Department for Environment Food & Rural Affairs of the UK;
- REGULATION (EC) No 1069/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 21 October 2009 laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and repealing Regulation (EC) No 1774/2002 (Animal by-products Regulation);
- Commission Regulation (EU) No 142/2011 of 25 February 2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive;

დანართები

დანართი N 1 - კომერციული დოკუმენტი

დანართი N 2 - საქართველოს მთავრობის N22 დადგენილებით¹⁰ განსაზღვრული „ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები), აკრძალული ნივთიერებები (სუბსტანციები), ვეტერინარული პრეპარატები და დამაბინძურებლები“

დანართი N 3 - საქართველოს მთავრობის N10 დადგენილების¹¹ შესაბამისად აკრძალული და დროებით აკრძალული ნივთიერებები

¹⁰ ტექნიკური რეგლამენტის – „ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის N22 დადგენილება

¹¹ „მეცხოველეობაში ჰორმონული და თირეოსტატიკური მოქმედების მქონე ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და ბეტა-აგონისტების გამოყენების აკრძალვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 11 იანვრის დადგენილება №10

დანართი N 1

კომერციული დოკუმენტი/Commercial Document

ცვადბ-ისა და მეორეული პროდუქტის, რომელიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, ტრანსპორტირებისთვის/For the transport of animal by-products and derived products not intended for human consumption

საქართველო/Georgia კომერციული დოკუმენტი /Commercial document

ნაწილი I/Part I: / იმპორტირებული ტვირთის დეტალები /Details of dispatched consignment	I.1. ტვირთის გამგზავნი /Consignor სახელი/Name მისამართი/Address საფოსტო ინდექსი:/Postcode		I.2. დოკუმენტის ნომერი/Document reference No		I.2.ა./a ადგილობრივი ნომ./Local reference No		
			I.3. ცენტრალური კომპეტენტური ორგანო /Central competent authority				
			I.4. ადგილობრივი კომპეტენტური ორგანო /Local competent authority				
	I.5. ტვირთის მიმღები./Comsignee სახელი /Name მისამართი:/Address საფოსტო ინდექსი /Postcode ტელეფონის ნომ./Tel		1.6				
			1.7				
I.8. წარმოშობის ქვეყანა /Country of origin	ISO კოდი /ISO code	I.9. წარმოშობის რეგიონი/Region of origin	კოდი /Code	I.10. დანიშნულების ქვეყანა/Country of destination	ISO კოდი/ ISO code	I.11. დანიშნულების რეგიონი/Region of destination	კოდი /Code
I.12. წარმოშობის ადგილი./Place of origin საწარმო /establishment ☐ სახელი/Name ადგიარების ნომერი/ მისამართი Address Approval number საფოსტო ინდექსი /Postcode			I.13. დანიშნულების ადგილი/Place of destination საწარმო/establishment ☐ other სხვა ☐ სახელი/Name ადგიარების ნომერი/ მისამართი /Address Approval number				

		საფოსტო ინდექსი/Postcode		
I.14. დატვირთვის ადგილი/Place of loading		I.15. გაგზავნის თარიღი /Date of departure		
I.16. ტრანსპორტის სახეობა /means of transport		I.17. გადამზიდავი/Transporter		
თვითმფრინავი/Aero გემი /Ship ☐ სარკინიგზო plane ☐ ვაგონი/Railway wagon ☐ საგზაო სხვა/Other ☐ ავტოტრანსპორტი /Road vehicle ☐ იდენტიფიკაცია /Identification		სახელი /Name ადიარების ნომერი/ მისამართი/Address Approval number საფოსტო ინდექსი/Postcode		
I.18. საქონლის აღწერა/Description of commodity		I.19. საქონლის კოდი (სეს ესნ კოდი) /Comodity code(CN Code)		
		I.20. რაოდენობა/Quantity		
I.21. პროდუქტის ტემპერატურა/Temperature of product გარემოს ტემპერატურა /Ambient ☐ გაცივებული /Chilled ☐ გაყინული/Frozen ☐ კონტროლირებადი ტემპ. /Controlled temperature ☐		I.22. შეფუთვების რაოდენობა/Number of packages		
I.23. ლუქის/კონტეინერის №/Seal/Container No		I.24. შეფუთვის ტიპი/Type of packaging		
I.25. საქონელი სერტიფიცირებულია /Commodities certified for ცხოველის საკვები პროდუქტებისთვის/Animal feedingstuff ☐ ტექნიკური გამოყენებისთვის/Technical use ☐				
I.26		I.27. ტრანზიტი ქვეყნის გავლით/Transit Through		
I.28 ექსპორტი /Export ☐ ქვეყნა/Country ISO- ს კოდი/ISO code გამოსასვლელი პუნქტი/Exit point		I.29		
I.30. საქონლის იდენტიფიცირება /Identification of the commodities				
სახეობა/Species	საქონლის	კატეგორია / დამუშავების	საწარმოს(საამქრო	პარტიის
სამეცნ. დასახელება/ Scientific name	აღწერა / Nature of commodity	ტიპი/ Category ტიპი/ Treatment type	ს) ადიარების ნომერი /approval number of establishments Manufacturing Plant	ნომერი /Batch number

**ცნად/მეორეული პროდუქტი, რომელიც არ არის
გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის /Animal by-
products/derived products not intended for human consumption**

II.ა/ა სერტიფიკატის
ნომ./Certificate reference
number

II.ბ /b

II. ინფორმაცია ჯანმრთელობის შესახებ/Health information

II. 1. გამგზავნის დეკლარაცია/Declaration by the consignor

მე, ქვემოთ ხელისმომწერი, ვადასტურებ, რომ:/I, the undersigned, declare that:

II. 1.1 პირველ ნაწილში მითითებული ინფორმაცია სწორია;/the information in Part I is factually correct;

II. 1.2 სიფრთხილის ყველა ზომა გატარდა ცნადპ-ის ან მეორეული პროდუქტის პათოგენური აგენტებით და ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად./all precautions have been taken to avoid contamination of the animal by-products or derived products with pathogenic agents and cross-contamination between various categories.

შენიშვნები/Notes

ნაწილი I/Part I

- მითითება I.9 და I.11/Box reference I.9 and I.11: ივსება საჭიროების შემთხვევაში./If appropriate

-მითითება I.12, I.13 და I.17/Box reference I.12, I.13 and I.17: აღიარების ან რეგისტრაციის ნომერი. გადამუშავებული ნაკელის შემთხვევაში მითითება I.13-ში აღინიშნება დანიშნულების ადგილის საამქროს ან სადგომის აღიარების ან რეგისტრაციის ნომერი/approval number or registration number. In the case of processed manure indicate in Box I.13 the approval or registration number of plant or holding of destination

- მითითება I.14/Box reference I.14: ივსება იმ შემთხვევაში თუ განსხვავდება „1.1 ტვირთის გამგზავნისგან“./complete if different from ‘1.1. Consignor’.

- მითითება I.25/Box reference I.25: ტექნიკური გამოყენება: ცხოველის მიერ მოხმარების გარდა ნებისმიერი გამოყენება./technical use: any use other than for animal consumption.

- მითითება I.31/Box reference I.31:

ცხოველის სახეობები/Animal species: მე-3 კატეგორიის მასალისა და მათგან მიღებული პროდუქტებისთვის, რომლებიც გამიზნულია ცხოველის საკვების მასალად. შეარჩიეთ შემდეგიდან: ფრინველები, მცოხნავეები, არამცოხნავეები, ძუძუმწოვრები, თევზები, მოლუსკები, კიბოსნაირები, უხერხემლოები./For Category 3 material and products derived therefrom destined for use as feed material. Select from the following: Aves, Ruminants, Non-Ruminants, *Mammalia*, *Mollusca*, *Crustacea*, *Invertebrates*.

საქონლის ტიპი/Nature of commodity: შეიტანეთ საქონელი ქვემოთ წარმოდგენილი სიიდან: მადპ, სისხლის პროდუქტი, სისხლი, სისხლის ფქვილი, საჭმლის მონელების ნარჩენები, საჭმლის მომნელებელი ტრაქტის შემცველობა, ძაღლის სადრღნელი ძვალი, თევზის ფქვილი, არომატიზატორად გამოყენებული შიგნეულობა (შინაგანი ორგანოები), ჟელატინი, ხიწიწი, კანი და ტყავი, ჰიდროლიზებული ცილა, ორგანული სასუქი, შინაური ბინადარი ცხოველის საკვები, გადამუშავებული ცხოველური ცილა, შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვები, შინაური ბინადარი ცხოველის ნედლი საკვები, გადამდნარი ცხიმი, კომპოსტი, გადამუშავებული ნაკელი, თევზის ქონი, რძის პროდუქტი, ცენტრიფუგირების ან სეპარაციის შედეგად გამოყოფილი ნალექი, კალციუმის ჰიდროფოსფატი, კალციუმის ფოსფატი, კოლაგენი, კვერცხის პროდუქტი, კენჭლიქიანების შრავი, ნანადირევი, მატყელი, ბალანი, ღორის ჯაგარი, ბუმბული, გადამუშავებისათვის განკუთვნილი ცნადპ, მეორეული პროდუქტი./ Enter a commodity chosen from the following list: ‘apiculture by-products’, ‘blood products’, ‘blood’, ‘bloodmeal’, ‘digestion residues’, ‘digestive tract content’, ‘dog-chews’, ‘fishmeal’, ‘flavouring innards’, ‘gelatine’, ‘greaves’, ‘hides and skins’, ‘hydrolysed proteins’, ‘organic fertilisers’, ‘pet food’, ‘processed animal protein’, ‘processed pet food’, ‘raw pet food’, ‘rendered fats’, ‘compost’, ‘processed manure’, ‘fish oil’, ‘milk products’, ‘serum of equidae’, ‘game trophies’, ‘wool’, ‘hair’, ‘pig bristles’, ‘feathers’, ‘animal by-products for processing’, ‘derived products’.

კატეგორია/Category: დააკონკრეტეთ პირველი, მე-2 ან მე-3 კატეგორიის მასალა./Specify Category 1, 2 or 3 materials.

მე-3 კატეგორიის მასალის შემთხვევაში, მიუთითეთ ამ წესის მე-9 მუხლის შესაბამის პუნქტზე, რომელიც მიუთითებს შესაბამის ცნადპ-ზე (მაგ. მე-9 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი, მე-9 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი სხვა)./In case of Category 3 material, indicate the point of Article 9 of this rule that refers to the animal by-product concerned(e.g. Article 9(a), article 9(b), etc.).

მე-3 კატეგორიის მასალის შემთხვევაში, რომელიც გამოიყენება შინაური ბინადარი ცხოველის ნედლ საკვებში, მიუთითეთ 3ა, 3 ბ.ა ან 3 ბ.ბ, იქიდან გამომდინარე, ცწადვ განსაზღვრულია ამ წესის მე-9 მუხლის „ბ“ თუ „ო“ ქვეპუნქტით./In the Case of Category 3 material for use in raw petfood indicate 3a, 3b.a or 3b.b depending on whether the animal by-products are referred to in Article 9(b) or in Article 9(n) of this rule.

ტყავისა და კანის და მათგან მიღებული პროდუქტის შემთხვევაში, მიუთითეთ 3ბ.ბ ან 3ო, იქიდან გამომდინარე, ცწადვ განსაზღვრულია ამ წესის მე-9 მუხლის „ბ“ თუ „ო“ ქვეპუნქტით. /In the case pf hides and skins and products derived therefrom, indicate 3b.b or 3n depending on whether the animal by-products or derived products are referred to in Article 9 (b) or in article 9(n) of this rule.

თუ ტვირთი შედგება ერთზე მეტი კატეგორიისგან, მიუთითეთ რაოდენობა და თუ შესაძლებელია მასალის თითოეული კატეგორიისთვის კონტეინერების რაოდენობა./Where the consignment is made of more than one Category, indicate the quantity and if applicable the number of containers per category of materials.

დამუშავების ტიპი/Treatment type: დამუშავებული ტყავისა და კანისთვის მიუთითეთ დამუშავების მეთოდი./For treated hides and skins indicate the treatment:

- ა)/a გამომშრობილისთვის;/ for dried
- ბ)/b გაგზავნამდე სულ მცირე 14 დღით ადრე მშრალად ან სველად დამარილებულისთვის;/for dry-salted or wet-salted for at least 14 days prior to dispatch;
- გ)/c შვიდი დღის განმავლობაში ზღვის მარილში 2%-იანი ნატრიუმის კარბონატის დამატებით დამარილებულისთვის./for salted for seven days in a sea salt with the addition of 2% sodium carbonate.

პირველი და 2 კატეგორიის მასალებისთვის აღწერეთ გადამუშავების ან ტრანსფორმაციის მეთოდი. მიუთითეთ შესაბამისი გადამუშავების მეთოდი (შეარჩიეთ ამ წესის 81-ე-85-ე მუხლებით განსაზღვრული 1-5 გადამუშავების მეთოდიდან)./For Categories 1 and 2 materials describe the method of processing or transformation. Indicate the relevant processing method (choose a method from 1 to 5 referred to in Articles 81-85 of this rule)

მე-3 კატეგორიის მასალისა და მე-3 კატეგორიის მასალიდან წარმოებული მეორეული პროდუქტისთვის, რომელიც გამოიზნულია ცხოველის საკვებში გამოსაყენებლად: აღწერეთ დამუშავების მახასიათებლები და მეთოდები. მიუთითეთ შესაბამისი დამუშავების მეთოდი (შეარჩიეთ ამ წესის 81-87-ე მუხლებით განსაზღვრული 1-7 გადამუშავების მეთოდიდან)./For Category 3 materials and derived products from Category 3 material destined for use in feed: if appropriate describe the nature and the methods of the treatment. Indicate the relevant processing method (choose a method from 1 to 7 referred to Articles 81-87 of this rule).

პარტიის ნომერი/Batch number: შეიტანეთ პარტიის ნომერი და საჭიროების შემთხვევაში საყურის ნიშნის ნომერი./Enter batch number or ear tag number, if applicable.

ნაწილი II /Part II

- ხელმოწერა უნდა იყოს ნაბეჭდისგან განსხვავებულ ფერში /The signature must be in a different colour to that of the printing.

ხელმოწერა/Signature

გაფორმდა/Done at -----ს on -----ს

(ადგილი) (თარიღი)

(პასუხისმგებელი პირის/ტვირთის გამგზავნის ხელმოწერა)/(Signature of the responsible person/consignor)

(სახელი, თანამდებობა)/(name, title)

N22 დადგენილების¹² შესაბამისად განსაზღვრული ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები), აკრძალული ნივთიერებები (სუბსტანციები), ვეტერინარული პრეპარატები და დამაბინძურებლები

ჯგუფი „ა“ - ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები), აკრძალული ნივთიერებები (სუბსტანციები)

1. სტილბენები, სტილბენების წარმოებულები, მათი მარილები და ეთერები;
2. ანტიტიროიდული საშუალებები;
3. სტეროიდები
4. რეზოლცილის მჟავას ლაქტონები, მათ შორის ზერალონი;
5. ბეტა-აგონისტები
6. Aristolochia spp. და მისი პრეპარატები;
7. ქლორამფენიკოლი;
8. ქლორპრომაზინი;
9. კოლხიცინი;
10. დაპსონი;
11. დიმეტრიდაზოლი;
12. მეტრონიდაზოლი
13. ნიტროფურანები (მათ შორის ფურაზოლიდონი);
14. რონიდაზოლი.

ჯგუფი „ბ“ - ვეტერინარული პრეპარატები და დამაბინძურებლები

1. ანტიბაქტერიული ნივთიერებები, მათ შორის სულფონამიდები და ქინოლონი;
2. სხვა ვეტერინარული პრეპარატები:
 - ა) ანტიჰელმინთები;
 - ბ) ანტიკოკციდიები, მათ შორის ნიტროიმიდაზოლები;
 - გ) კარბამიტები და პირეტროიდები;
 - დ) სედატიური საშუალებები;
 - ე) არასტეროიდული ანთების საწინააღმდეგო საშუალებები;
 - ვ) ფარმაკოლოგიურად აქტიური სხვა ნივთიერებები;
3. სხვა ნივთიერებები (სუბსტანციები) და გარემოს დამაბინძურებლები
 - ა) ქლორორგანული ნაერთები, მათ შორის პოლიქლორბიფენილები;

¹² ტექნიკური რეგლამენტის – „ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის N22 დადგენილება

- ბ) ფოსფორორგანული ნაერთები
- გ) ქიმიური ელემენტები;
- დ) მიკოტოქსინები;
- ე) საღებავები;
- ვ) და სხვა.

N10 დადგენილების¹³ შესაბამისად აკრძალული და დროებით აკრძალული ნივთიერებები

აკრძალული ნივთიერებები

სია „ა“ – აკრძალული ნივთიერებები:

- თირეოსტატიკური ნივთიერებები;
- სტილბენები, სტილბენების წარმოებულები, მათი მარილები და ეთერები;
- 17 β ესტრადიოლი და 17 β ესტრადიოლის ეთერის მსგავსი წარმოებულები.

სია „ბ“ – აკრძალული ნივთიერებები, ნაწილობრივ დაშვებით – ბეტა-აგონისტები.

დროებით აკრძალული ნივთიერებები

- ესტროგენური (გარდა ესტრადიოლი 17 β და 17 β ესტრადიოლის ეთერის მსგავსი წარმოებულებისა), ანდროგენური და ჰესტაგენური აქტივობის მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები).

¹³ „მეცხოველეობაში ჰორმონული და თირეოსტატიკური მოქმედების მქონე ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და ბეტა-აგონისტების გამოყენების აკრძალვის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 11 იანვრის დადგენილება №10